

A Tej Terméktanács Kiemelt Pártoló Tagjai:

TEJ SZAKMAKÖZI SZERVEZET ÉS TERMÉKTANÁCS

1115 Budapest,
Bartók Béla út 152/c.

Telefon:
+36-1-203-1450

tejtermek@tejtermek.hu
www.tejtermek.hu

Szervezeti hírek	3. oldal
Ellenőrző Bizottság elnökválasztás	3. oldal
Sz szakmaközi szervezeti ellenőrzés	3. oldal
Örömteli hír a támogatási mérték megemeléséről	3. oldal
Nyerstej alapár prognózis	3. oldal
Hatósági bejelentések	3. oldal
Tagi Tájékoztató gyakoribb megjelenés	4. oldal
Személyi változás a feldolgozói küldöttek körében	4. oldal
Közösségi Marketing	5. oldal
Sajtóközlemény - Iskolai edukáció	5. oldal
Facebook/Instagram	5. oldal
Sajtóközlemény - Közösség Marketing Alapba történő befizetésről szóló piacszerzési intézkedés ismételt kiterjesztése	6. oldal
Átfogó piackutatást indított a Tej Terméktanács	6. oldal
Tejszív Karácsonyi kampány	7. oldal
Tejszív GIF matricák	8. oldal
Tejpiaci információk	9. oldal
Áralakulás	9. oldal
Termelés, felvásárlás	12. oldal
Kereskedelem	14. oldal
Termelési alapok	16. oldal
Ágazati hírek	17. oldal
A tej termékpálya középtávú kilátásai 2020–2030	17. oldal
EU tejpiaci helyzet	20. oldal
Élelmiszeripari Beszállító-fejlesztési Program	22. oldal
Élelmiszeripari középvállalatok komplex beruházásának támogatása	23. oldal
KMÉ Nyers tej	23. oldal
Jogszabályok	24. oldal
Hazai jogszabályok	24. oldal
EU jogszabályok	27. oldal
Kiemelt Pártoló Tagok	30. oldal

ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG ELNÖKVÁLASZTÁS

Amint arról már korábban beszámoltunk, a 2020. szeptember 16-i Küldött Közgyűlésen sor került az Ellenőrző Bizottság tagjainak megválasztására. A Közgyűlés Gallai Norbert korábbi EB elnököt (Sole-Mizo Zrt.), Csintalan Zoltánt (Galgamenti Mezőgazdasági Kft.), valamint Dr. Kocsis Róbertet (MTKI Kft.) választotta a Bizottság tagjainak. 2020 decemberében sor került az elnökválasztásra. Az Ellenőrző Bizottság tagjai ismét Gallai Norbertet választották meg az Ellenőrző Bizottság elnökévé.

SZAKMAKÖZI SZERVEZETI ELLENŐRZÉS

Az elmúlt év végén, rendhagyó módon – a járványhelyzetre tekintettel – nem helyszíni szemle keretében történt az Agrárminisztérium éves szemléje a szakmaközi szervezeti elismerés feltételeinek való megfelelés vizsgálata tárgyában, hanem online tett eleget a Terméktanács a szaktárca kérésének és nyújtotta be a kért dokumentumokat.

ÖRÖMTELI HÍR A TÁMOGATÁSI MÉRTÉK MEGEMELÉSÉRŐL

2020 decemberében a Terméktanács levélben fordult Dr. Nagy István agrárminiszterhez. Kérést és javaslatot fogalmaztunk meg arra vonatkozóan, hogy a Nemzeti Élelmiszer-gazdasági Válságkezelő Programból vizsgálja meg a szaktárca, hogy a termelők és feldolgozók kaphatnának-e támogatást. Dr. Feldman Zsolt államtitkár válaszelevelében arról tájékoztatta a Terméktanácsot, hogy kérésünknek eleget téve az Agrárminisztérium megvizsgálta a rendelkezésre álló támogatási eszközöket és a bázisjogosultságok után járó támogatási mérték megemeléséről döntött, így a kilogrammonkénti fajlagos támogatás 4,80 forintról – az elérhető keret maximális kihasználása mellett – 5,418 forintra nő. Ezzel mintegy további 1,13 milliárd forintos többletforrás kifizetése vált lehetővé az elmúlt évben. A termeléshez kötött tejhasznú egyedek után járó támogatás esetében – a korábbi évek fajlagos összegénél magasabb – mintegy 117 ezer forint támogatásra számíthatnak a tejtermelők.

NYERSTEJ ALAPÁR PROGNÓZIS

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács Elnöksége 2021. január 15-i határozatában úgy döntött, hogy a 2020. április 1. napjától 2021. március 31. napjáig tartó időszakra az alapár éves átlagára – 2020. október 8-i szavazásán – meghatározott 106 Ft/kg-os prognózist nem módosítja.

Az Elnökség a „kvótaév” negyedik negyedévében (2021. január-március) 106 Ft/kg átlag alapár alakulást jelez előre.

HATÓSÁGI BEJELENTÉSEK

2020 IV. negyedévében kivizsgálásra került a Tej Terméktanács egy webáruházát érintő bejelentése fogyasztó megtévesztésére alkalmas forgalmazói magatartás miatt, a tejtermékek és növényi helyettesítők/imitátumok/növényi termékek elkülönített és szabályszerű forgalmazására vonatkozóan. A hatóság a Terméktanács bejelentését megalapozottnak találta, a jogsértést megállapította és a weboldal tartalmáért felelős vállalkozást figyelmeztetésben részesítette, valamint kötelezte a jogsértés megszüntetésére.

Tekintettel az Európai Unió Bíróságának a növényi termékek megnevezésével kapcsolatban hozott ítéletére, a tehéntejjel és abból készült termékekkel szemben a növényi termékeket „tejként”, illetőleg egyéb „tejtermékként” népszerűsítő cikkek vonatkozásában 2020 IV. negyedévében is figyelemmel követtük a különböző hírportálokat, az érintett médiaszolgáltatókat felszólítva a fogyasztók tisztességtelen tájékoztatását kimerítő magatartásuk megszüntetésére. Felszólító leveleink hatására a legtöbb esetben javításra kerülnek az adott cikkek.

Egy Vas megyei tejtermékeket előállító üzemet, a Kemenes-Food Kft-t ellenőriztek a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal szakemberei 2020. december elején. A vizsgálat során több mint 700 kg lejárt, valamint nem nyomon követhető élelmiszert találtak az üzemben az ellenőrök, amelyekkel kapcsolatban intézkedtek is. Az ellenőrzés során öt késztermékből (tej, tejföl, vajkrém, krémsajt, ömlesztett sajt) mintavétel is történt. A megmintázott élelmiszereknél a laboratóriumi vizsgálatok kimutatták, hogy nem felelnek meg a jogszabályi előírásoknak, ezért a Nébih szakemberei újabb helyszíni ellenőrzés során azokat is azonnal hatállyal kivonták a forgalomból, megtiltották azok forgalomba hozatalát, valamint elrendelték a vizsgálatok során nem megfelelőnek bizonyult termékek forgalomból való visszahívását.

A szabálytalanság rövid leírása: nem megengedett összetevők (idegen víz, palmaolaj) alacsonyabb zsírtartalom az előírtnál; jelöletlen, nem nyomonkövethető, ill. lejárt minőségmegőrzési és fogyaszthatósági idő.

TAGI TÁJÉKOZTATÓ – GYAKORIBB MEGJELENÉS

Az elmúlt év nyarán megújítottuk jelen kiadványunkat. Az idei évtől sűrítjük a megjelenéseket, így 2021 januárjától már nem negyedévente, hanem kéthavonta fogjuk tájékoztatni tagjainkat a piaci, ágazati aktualitásokról, szervezeti hírekről, marketing eseményekről, jogszabályokról. Bízunk benne, hogy továbbra is elégedett olvasói lesznek kiadványunknak.

SZEMÉLYI VÁLTOZÁS A FELDOLGOZÓI KÜLDÖTTEK KÖRÉBEN

Amint arról korábban beszámoltunk, a 2020. szeptember 1-jén lezajlott Feldolgozói Tagozat ülésén kerültek megválasztásra a feldolgozói küldöttek. A választás során a Nádudvari Élelmiszer Kft. akkori ügyvezető igazgatójának, Volosinovszki Jánosnak is bizalmat szavaztak a jelenlévők. Volosinovszki János a Nádudvari Élelmiszer Kft. képviselőjeként betöltött küldötti mandátumáról 2020. december 17-én lemondott, a Kft. küldötti pozícióját 2021. január 1-jétől Nagy Ádám tölti be.

Volosinovszki János 2012 óta töltött be küldötti, valamint kisebb kihagyásokkal elnökségi tagi pozíciót szervezetünkben. További munkájához sok sikert kívánunk.

SAJTÓKÖZLEMÉNY – ISKOLAI EDUKÁCIÓ

Több mint 35 ezer kisiskolás gyermeknek nyílt lehetősége részt venni a Tej Terméktanács közel négy éve megújult, modern élményparkkal működtetett iskolai edukációs programsorozatában.

A Terméktanács ugyan 17 éve kisebb nagyobb megszakításokkal végez általános iskolás gyermekek és pedagógusai számára oktató, ismeretterjesztő tevékenységet, azonban 2/2015. (II. 6.) FM rendelet alapján működtetett Közösségi Marketing Alap segítségével az elmúlt időszakban jóval látványosabb és élménydúsabb kiállítással járhattuk az országot. A 2017/2018. tanévben az ikonikus kék Tejkamion gurult be az iskolák parkolójába, majd a következő tanévben további élményekkel bővített újabb eszközparkkal leptük meg a gyermekeket.

A mobil kiállítás célja, hogy ösztönözzön a hazai tej és tejtermékek fogyasztására, az egészségtudatos táplálkozásra az iskolai keretek között is, hiszen az itt szerzett ismeretek jobban beépülnek a gyermekek mindennapi táplálkozási kultúrájába, ezáltal szokássá válik a tejivás és a tejtermék fogyasztás. A program során a gyerekek rendhagyó osztályfőnöki óra keretében dietetikus által – kellő szakmaisággal, de mégis gyermekek nyelvén – tartott ismeretterjesztő előadást követően, öt élményállomáson keresztül járhatják végig a tej útját, ahol modern eszközök segítségével ismerkedhetnek meg a teljes folyamattal.

A „Van itthon tej” című kiállítás eszközparkja a mai kor gyermekének igényei alapján összeállított modern, izgalmas és érdekes állomásokkal került kialakításra. Az élménypontok között szerepel egy virtuális valóság formájában megalkotott állomás, melynek segítségével játékos keretek között a Tejszív logóval ismerkedhetnek meg a gyermekek. A kisiskolások egy, a tejtermékekhez kötődő játék során egy tableten keresztül megtapasztalhatják a kiterjesztett valóságot is, melynek során megtudhatják milyen szabad szemmel nem látható vitaminok és ásványi anyagok találhatók meg a tejben. Mindezekon túl egy versenypályává alakított terepasztalon ismerkedhetnek meg a tejtermelés folyamatával, szimbolizálva a tej útját a tejtermelő gazdaságoktól a boltok polcáig.

A veszélyhelyzet kihirdetése miatt az edukációs roadshow 2020. március 13-án felfüggesztésre került, majd a számos óvintézkedésekkel kiegészített szeptemberi újraindítást követően – az iskolák vezetésének bizonytalansága miatt – november 13-án ismételten leállásra kényszerült. Elmondható azonban, hogy a 2020-as év rendhagyó és nehézségekkel teli időszaka ellenére is óriási sikerrel zárult a program, amit az iskolák részéről érkező számtalan pozitív visszajelzés igazol.

Az elmúlt, közel négy év során mobil kiállításunkkal törekedtünk az ország legtöbb pontjára eljutni. A program 2017. és 2020. között 117 magyarországi település 204 iskolájában és 25 áruházlánc parkolójában jelent meg, egy-egy településen jellemzően több napig állomásozva, melynek köszönhetően – csak az iskolákban mostanáig több mint 35 ezer gyermek és pedagógusai számára nyílt lehetőség megismerni a tej és tejtermékek pozitív élettani hatásait.

FACEBOOK/INSTAGRAM

A Tejszív kampány kommunikációja a közösségi média oldalakon folyamatosan és aktívan zajlik. Az oldalakon a Tejszív logó folyamatos kommunikációja mellett receptek, tej és tejtermékekkel kapcsolatos tájékoztató információk, valamint az egészséges életmóddal kapcsolatos hasznos ötletek kerülnek bemutatásra. A www.facebook.com/tejsziv oldalt közel 31 ezren követik.

A Tejszív Instagram oldalán www.instagram.com/tejsziv a karácsonyi időszakban online nyereményjátékot szerveztünk. A nyereményjátékok során Tejszíves ajándékok kerültek kisorsolásra. A játékban több közel 600 követőnk vett részt.

SAJTÓKÖZLEMÉNY – KÖZÖSSÉGI MARKETING ALAPBA TÖRTÉNŐ BEFIZETÉSRŐL SZÓLÓ PIACSZERVEZÉSI INTÉZKEDÉS ISMÉTELT KITERJESZTÉSE

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács üdvözlí, hogy az Agrárminiszter az immár 6 éve működtetett Közösségi Marketing Alapjának fenntartási kötelezettségét újabb három évre, 2023. december 31-ig kiterjesztette a nem Tej Terméktanács tag tejpiaci szereplőkre is.

2023. december 31-ig tehát a jelenleg nem szakmaközi szervezeti tagokra is pontosan ugyanolyan pénzügyi hozzájárulási feltételek vonatkoznak a Közösségi Marketing Alapot illetően, mint a szakmaközi szervezeti tag feldolgozókra és kereskedőkre:

- a Magyarország területén működő tejfeldolgozó, nagykereskedelemmel foglalkozó tejágazati szereplő, valamint tej-kiskereskedő köteles piacszerzési hozzájárulást fizetni a szakmaközi szervezetünk által működtetett Közösségi Marketing Alapba,
- a piacszerzési hozzájárulás (azaz a marketing járulék) mértéke a befizető tej és tejtermék forgalmazásából származó, tárgyévet megelőző naptári évben keletkezett nettó árbevételének fél ezreléke,
- a piacszerzési hozzájárulás megfizetése helyett a szakmaközi szervezet védjegycsaládjának jogszerű használata (és a védjegyhasználati díj megfizetése) is választható.

Az agrárminiszter 67/2020. (XII. 21.) AM rendelete értelmében a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács továbbra is egy ún. Közösségi Marketing Alapot működtet, amelynek célja a fogyasztók több, gyakoribb és tudatosabb tej és tejtermék fogyasztásra való ösztönzése, a gyermekek, a fiatalok tej és tejtermék fogyasztásra motiváló nevelésének támogatása, segítségnyújtás az egészségtudatos táplálkozás kialakításában a tej és tejtermékek fogyasztásának megszerettetésével, valamint a tejtermékek sokféleségének és egészséges táplálkozásban betöltött szerepének bemutatásával. A Közösségi Marketing Alapból kizárólag egységesen valamennyi tej és tejtermék nem márkás specifikus közösségi marketingje finanszírozható.

A Közösségi Marketing Alapba történő befizetéssel kapcsolatos bővebb információ és a további tudnivalók a www.tejtermek.hu és a www.tejsziv.hu oldalon kerülnek elhelyezésre.

Mivel a tejpiaci kérdések legnagyobb részében egyértelmű a piaci szereplők – tejtermelők, feldolgozók, kereskedők, fogyasztók – érdekközössége, a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács továbbra is tagjai közé vár mindenkit, aki egyetért célkitűzéseivel, szeretne részt venni munkájában és elfogadja a tagsággal járó feltételeket, továbbá érdekében áll a tejágazat fejlődése, az ágazatban élők boldogulása.

ÁTFOGÓ PIACKUTATÁST INDÍTOTT A TEJ TERMÉKTANÁCS

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács 2020 novemberében piackutatási tendert írt ki, hogy megismerje a magyar lakosság tejet és tejterméket 'utánzó', de növényi alapú élelmiszerek fogyasztási szokásait.

A kutatás célja, hogy megértsük a jelenleg még kis piaci részesedéssel bíró növényi italok/termékek nagy mértékű és gyors térnyerésének okait, hogy megértsük ezen italok/termékek fogyasztással kapcsolatos összefüggéseket, a fogyasztói motivációkat és döntési pontokat, valamint azt, hogy a vásárlók egy szűk rétege a „rendes” tejtermékekhez képest miért hajlandók gyakran nagy mértékű prémiumot fizetni ezekért a termékekért.

A kutatás során gőrcső alá kerülnek a növényi italok, vegán termékek, növényi alapú tejtermék utánzatok és a margarinok is.

Szeretnénk megismerni a tejtermékeket 'imitáló' növényi élelmiszerek mellett szóló érveket-ellenérveket, áttekintést kapni ezen élelmiszerek fogyasztásához kapcsolódó különböző, táplálkozással összefüggő érzékenységek vagy választott életmód előfordulásáról, gyakoriságáról, valamint körképet kapni a hazai piacon fellelhető ilyen típusú termékekről. A kutatás során a klasszikus reprezentatív mérések mellett kitérünk a HORECA szektorra is, valamint szakértői mélyinterjúkkal és fókuszcsoporthoz tartozó interjúkkal próbáljuk a témát körbejárni.

A kutatás eredményeit várhatóan 2021. március elején ismerhetjük meg.

TEJSZÍV KARÁCSONYI KAMPÁNY

A Tej Terméktanács az év végi kommunikáció színesítése érdekében 2020 decemberében egy kisebb, online felületeken zajló karácsonyi kampánnyal jelentkezett.

A karácsonyt megelőző időszakban az általános postflow tematizált, egységes és ünnepi hangulatban került kialakításra, valamint influencer tartalmak egészítették ki és növelték az elérést. A közösségi oldalakon terjesztett videóknak, valamint statikus postokban két, nagy követőtáborral rendelkező, ismert szakács, **Lázár Chef** és **Havas Dóra (Lila füge)** készített karácsonyi ételleket, promótálva a Tejszív logót és az itthon készült tejtermékeket.

A főzővideók december 17-én kerültek a social media felületekre. Az influencerek saját oldalaikon (Instagram, Facebook, YouTube), valamint story-ban osztották meg a tartalmakat, melyek ezt követően a tejsziv.hu weboldalon, valamint a Tejszív közösségi felületein tovább osztásra kerültek.

Lázár Chef receptvideója az alábbi linken megtekinthető: <https://www.youtube.com/watch?v=p8Qb-ObBClg>

A kampány eredményei:

YouTube videó megtekintés: 2.919

Facebook videó megtekintés: 139.450

Instagram videó megtekintés: 2.284

lazarchef.hu videó megtekintés: 370

Lila Füge receptvideója az alábbi linken megtekinthető: <https://www.youtube.com/watch?v=A5IM-IPqe08>

A kapmány eredményei:

YouTube videó megtekintés: 771

Facebook videó megtekintés: 26.700

Instagram videó megtekintés: 6.810

lilafuge.hu videó megtekintés: 2.334

TEJSZÍV GIF MATRICÁK

Az influencer tartalmak kiegészítéseként – közösségi oldalakon terjeszthető – Tejszív GIF matricák kerültek kidolgozásra. A saját matricakészlet a Tejszív védjegy népszerűsítésére szolgáló eszköz, mely a magyar márkák között még mindig ritkaságnak számít. A Tejszív logóval és arculati elemekkel ellátott animált matricákat bárki használhatja, GIF-matricaként Instagram és Facebook storyban, GIF-ként pedig Facebook kommentben vagy Messenger üzenetben is. A GIF matricacsomag a karácsonyi kommunikáció kiegészítő eleme volt, melyet mind az Instagram, mind pedig a Facebook felületeken egy-egy nyereményjátékkal népszerűsítettünk. A követőinket arra kértük, kommenteljék illetve töltsék fel saját Instagram story-jukba a kedvenc Tejszív gifüket a december 18-tól december 31-ig tartó kampányidőszakban. A promócióval több mint 542 000 embert értünk el, a bejegyzésekre összesen 16 076 reakció érkezett és 567-en küldték tovább kedvenc Tejszíves matricájukat.

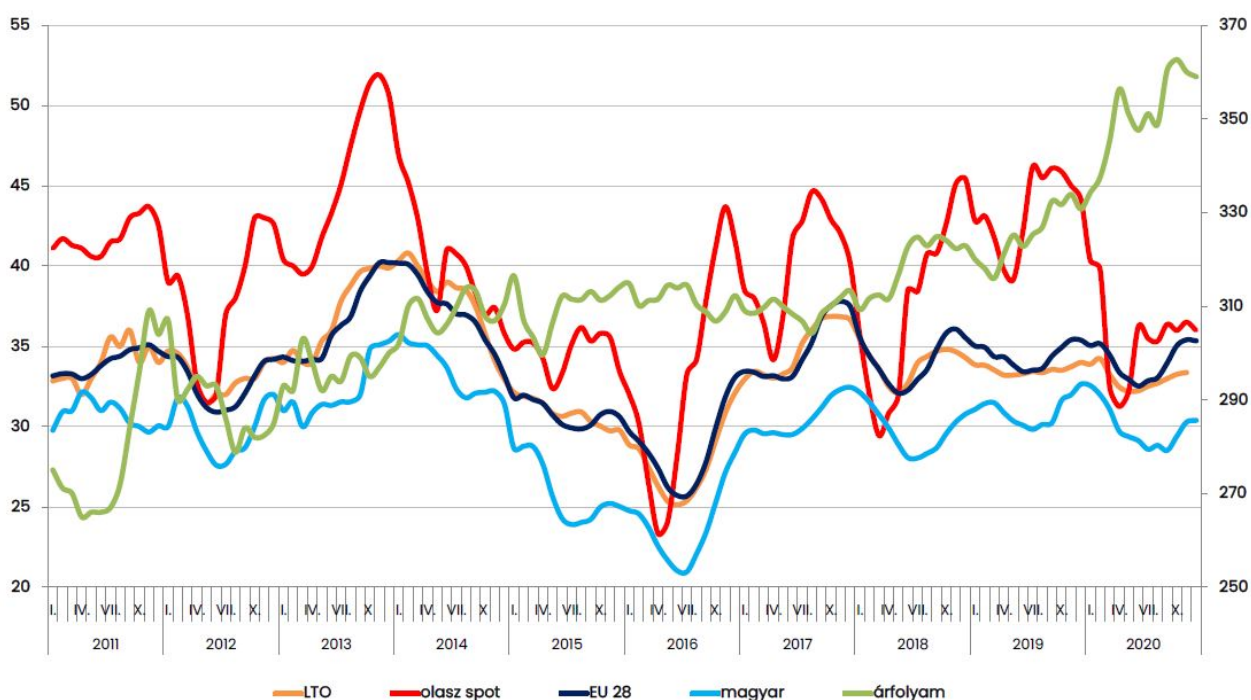
ÁRALAKULÁS

2020 negyedik negyedévében a nyerstej uniós átlagára tovább emelkedett, az októberi 3% után novemberben 1% volt a növekedés. Az Európai Bizottság által decemberre becsült átlagár (35,34 eurocent/kg) már stagnálást, illetve enyhe visszaesést mutat, ez az ár már csak alig több mint 1%-kal marad el az egy évvel korábbi ártól. Az éves átlagár (UK nélkül) 2%-kal alacsonyabb 2020/2019 viszonylatában. A hazai – euróban mért – ár október után még novemberben is 3%-os javulást mutatott, a december azonban itt is stagnálást hozott. Elmaradása az uniós árszinttől az év második felében 14%-ra állt be.

Az olaszországi spot piaci árak az utolsó negyedévben nagyobb kilengések nélkül alakultak, a novemberi kismértékű javulást követően decemberben újra mérséklődtek az árak. A decemberi 36,00 eurocent/kg ár így már csak 10%-kal alacsonyabb az egy évvel korábbi árnál, az előző évek legmagasabb, 2019. júliusi (46,20 eurocent/kg) árától azonban több mint 20%-kal elmarad. Az LTO árfigyelésébe bevont nagyobb tejfeldolgozó vállalkozások felvásárlási áraiból számított átlagár dinamikájában az EU átlagárat követi, a két árszint közötti rés azonban a nyári hónapok után újra jelentősebb mértékben nyílik, a különbség 5%-ra növekedett.

(A grafikonban szereplő adatok nem azonos beltartalomra vonatkoznak, de a tendenciák összehasonlíthatók.)

Az árak nemzetközi alakulása
(eurocent/kg, Ft/euro; MNB, LTO, MMO, CCIAA)

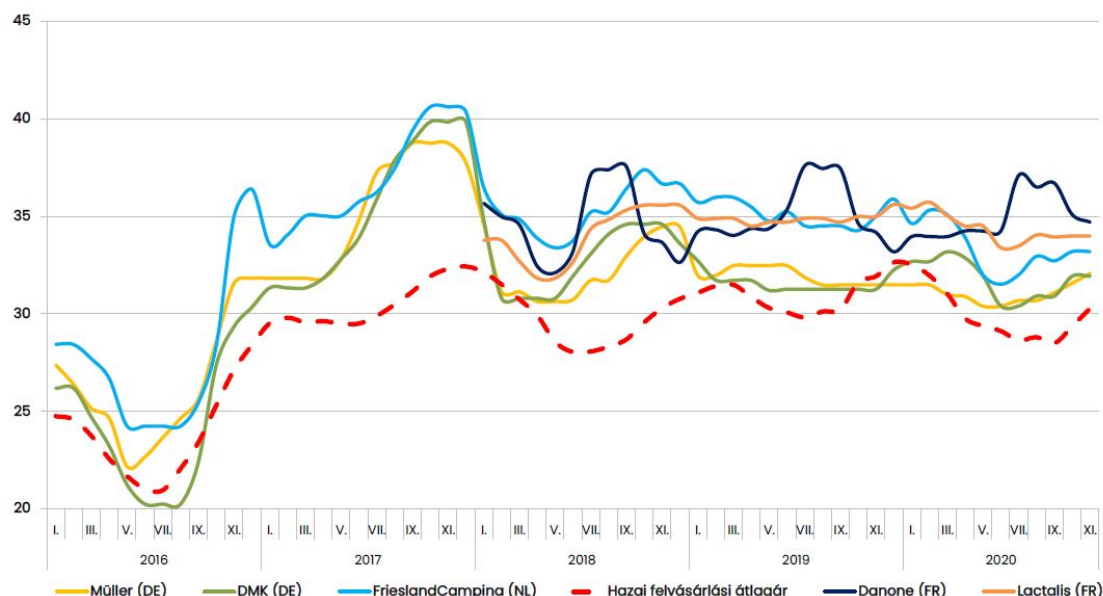
Az Európai Unió meghatározó tejfeldolgozóinak felvásárlási árait vizsgálva megállapítható, hogy 2020 szeptemberében jellemzően emelkedtek az árak, a holland FriselandCampina és a francia Lactalis kivételével. Az október valamennyi vizsgált vállalatnál áremelkedést hozott a francia Danone-tól eltekintve, ahol a csaknem 5%-os árcsökkenést novemberben újabb 1%-os mérséklődés követett. A többi feldolgozónál stagnáltak, a német Müllernél ellenben több mint 1,5%-kal emelkedtek is az árak.

A hazai átlagár szeptemberben még visszaesést mutatott, az október és a november azonban egyaránt 3%-os emelkedést hozott.

A novemberi hazai felvásárlási átlagár azonban még így is a legalacsonyabb a vizsgált árak közül, a viszonylag alacsony árszinten mozgó német áraktól 5%-kal marad el, míg a legmagasabb árat fizető Danone áránál (34,70 eurocent/kg) 13%-kal alacsonyabb.

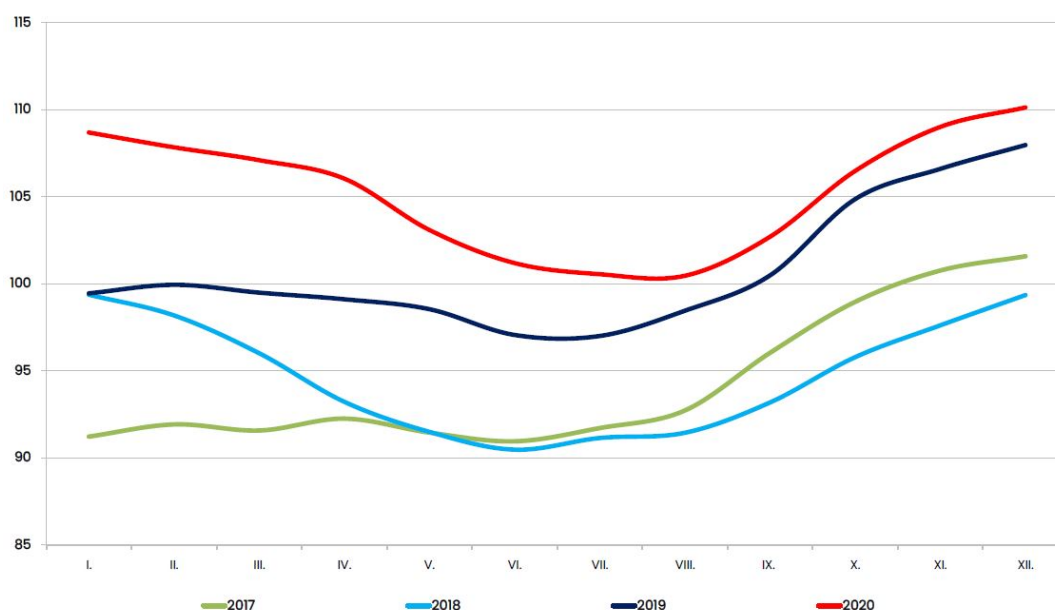
(A grafikonban szereplő árak 4,2% zsír- és 3,4% fehérjetartalomra vonatkoznak, ÁFA nélkül.)

A nyerstej ára az EU meghatározó tejfeldolgozóinál (eurocent/kg, LTO)

A nyerstej hazai felvásárlási ára nyolc hónap folyamatos csökkenést követően szeptemberben emelkedni kezdett, amely trend a negyedik negyedévben is folytatódott. Októberben csaknem 4, novemberben közel 2,5%-kal növekedett az átlagár, és még a december is 1%-os javulást hozott. A decemberi 110,13 Ft/kg ár az elmúlt évek legmagasabb ára, az egy évvel korábbi árat 2, az eddigi rekord árának számító 2020. januári árat 1,3%-kal haladja meg. Ennek köszönhetően az éves átlagár is tovább emelkedett, a 105,27 Ft/kg átlagár 4,5%-kal magasabb a 2019. év átlagáránál.

A nyerstej felvásárlási árának alakulása (Ft/kg, NAIK AKI)

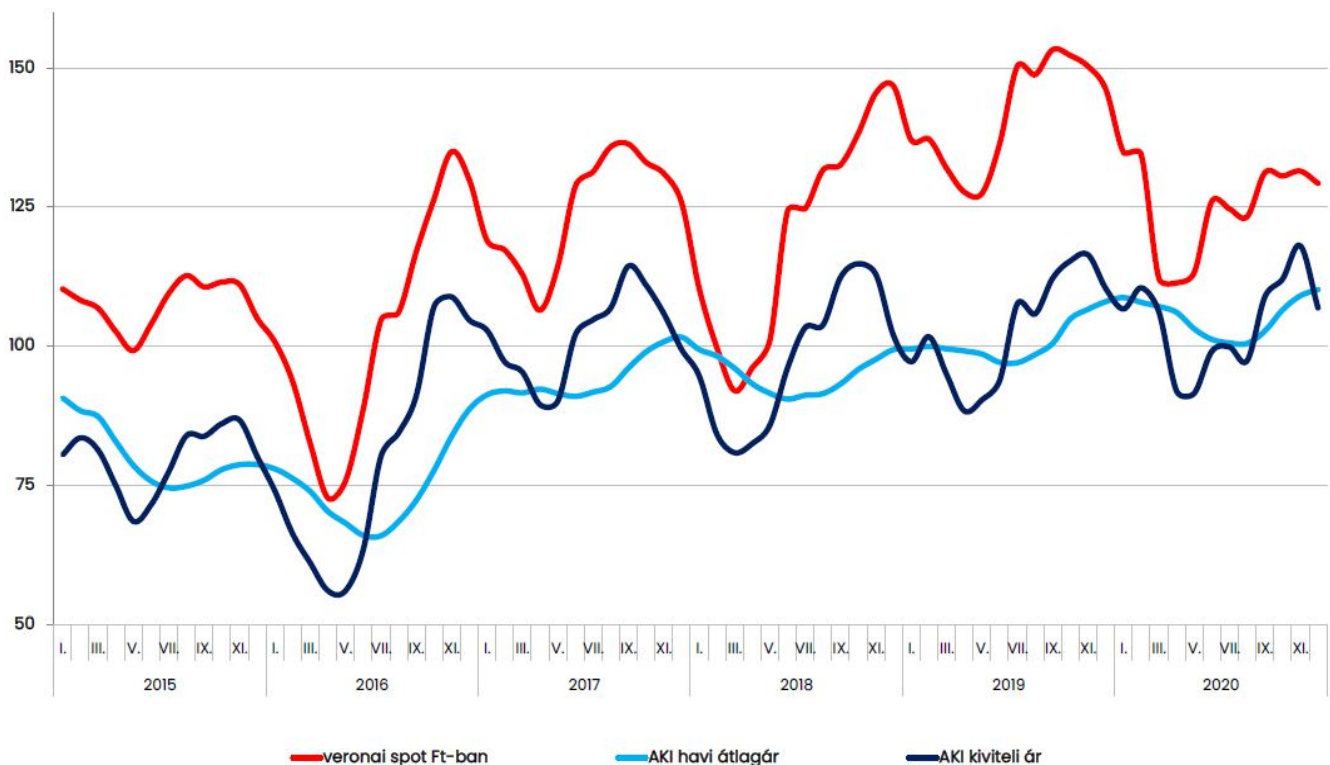

Az olaszországi spot árak az őszi hónapokban stagnáltak, illetve kis mértékben emelkedtek, decemberben azonban már újra csökkenni kezdtek.

A decemberi 36,00 eurocent/kg ár ezzel csaknem 20%-kal alacsonyabb az egy évvel korábbi árnál. A piaci folyamatokra érzékenyebben reagáló hazai kiviteli árak trendje hasonló az olasz árak trendjéhez, a javulás azonban kifejezettebb (+3-5%), ahogy a csökkenés is jelentősebb, közel 9,5%-os volt 2020 decemberében. A 106,87 Ft/kg-ra csökkent kiviteli ár 3%-kal marad el a 2019. decemberi ártól.

A hazai kiviteli árnak az olasz spot piaci ártól (forintban mérve) való elmaradása az őszi hónapokban kissé mérséklődött, de év végére visszaállt az év nagy részében jellemző 20%-ra. Mindeközben 2020 decemberében a felvásárlási ár ismét magasabb lett a kiviteli árnál, a különbség 3%.

A spot, a magyar felvásárlási és kiviteli ár alakulása (Ft/kg, NAIK AKI, CCIAA)

A spot piaci árak mellett az egyes tejtermékek uniós átlagárainak alakulása is hatással van a hazai piaci folyamatokra, árakra. 2020 negyedik negyedévében valamennyi vizsgált tejszír alapú termék ára csökkent, a németországi sajt kivételével, amely szeptember óta stabilan a 3,08 eurocent/kg árszinten áll.

A legnagyobb visszaesés az olaszországi tejszín árát érinti, a novemberi és decemberi 6-6%-os csökkenést januárban további 3% mérséklődés követte. A vaj ára kissé kiegyensúlyozottabban alakul, Olaszországban a decemberi 2%-os csökkenéstől eltekintve jellemzően inkább stagnáltak az árak.

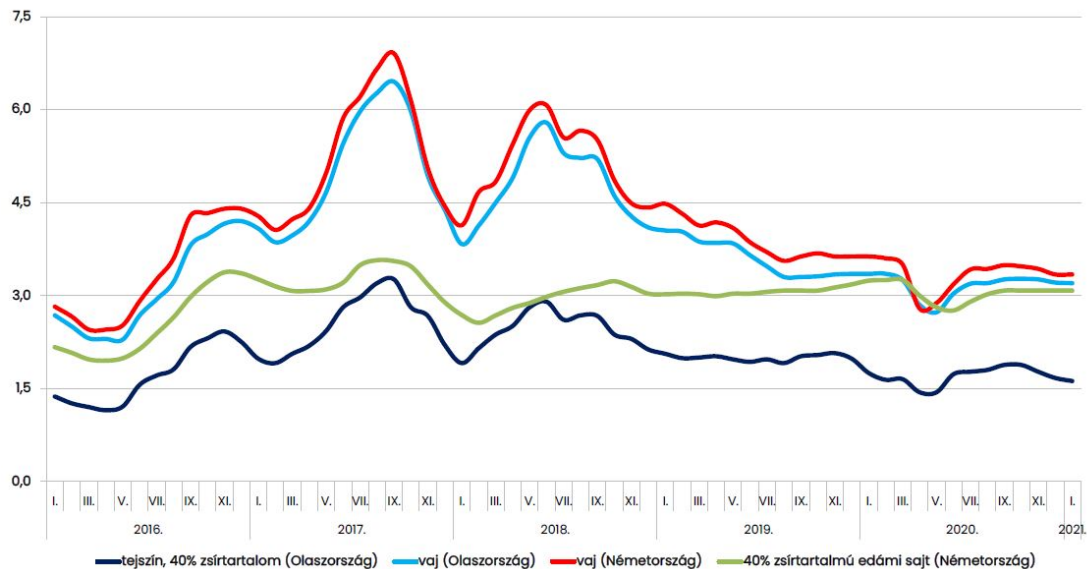
A németországi vaj ára már tartósabban csökkent az őszi hónapokban (1-3% között), de 2021 januárjának eleje nem hozott további mérséklődést.

A 2020. éven belüli árváltozás valamennyi termékénél negatív, 2020 januárja és decembere között az olaszországi tejszín és a németországi sajt ára 5, az olaszországi vaj ára 4, a németországi vaj ára pedig 8%-ot csökkent.

Az éves átlagárak tekintetében az olaszországi tejszín éves átlagára 15, az olaszországi vaj ára 12, a németországi vaj átlagára 14%-kal alacsonyabb a 2019. év átlagárainál, míg a németországi sajt éves átlagára csupán 0,5%-kal marad el az előző évi átlagártól.

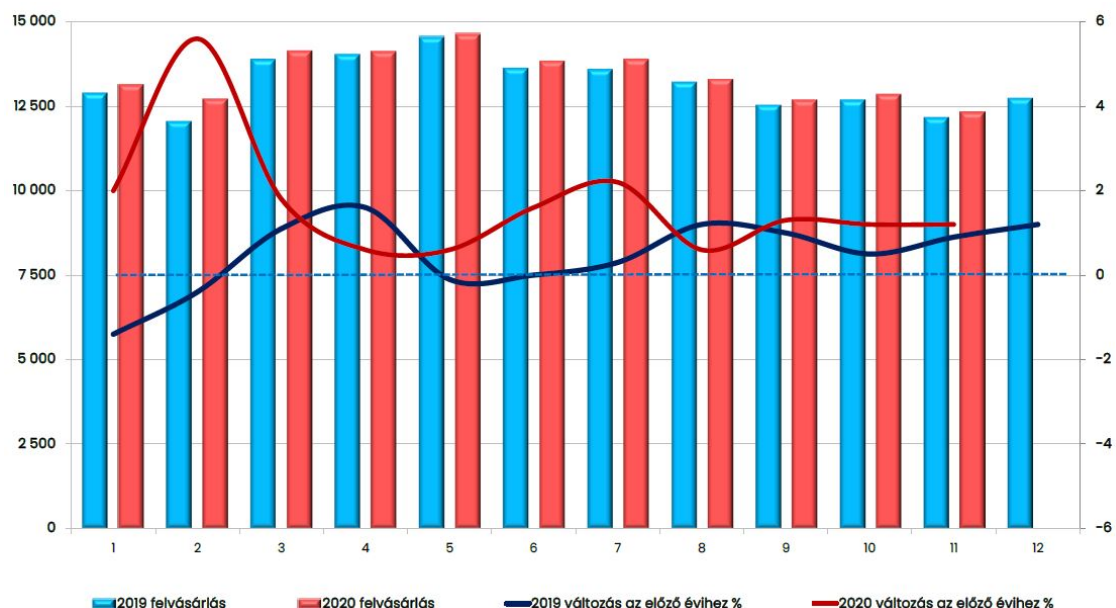
A vaj, a tejszín és a sajt Európai Unió árá
(EUR/kg, Clal)

TERMELÉS, FELVÁSÁRLÁS

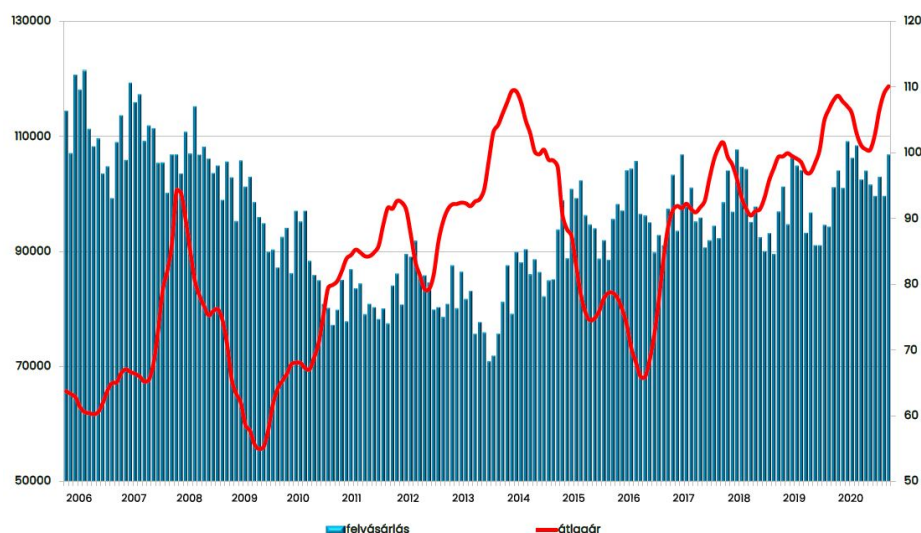
Az Európai Unió tejfelvásárlás növekedése az augusztusi mérséklődést követően az őszi hónapokban újra nagyobb mértékben folytatódott, havonkénti 1,2-1,3%-os emelkedéssel. A 2020. január-novemberi időszak felvásárlása ezzel összességében továbbra is 1,7%-kal haladja meg az előző év azonos időszakában felvásárolt mennyiséget.

Tejfelvásárlás az Európai Unióban
(ezer tonna, százalék; Clal)

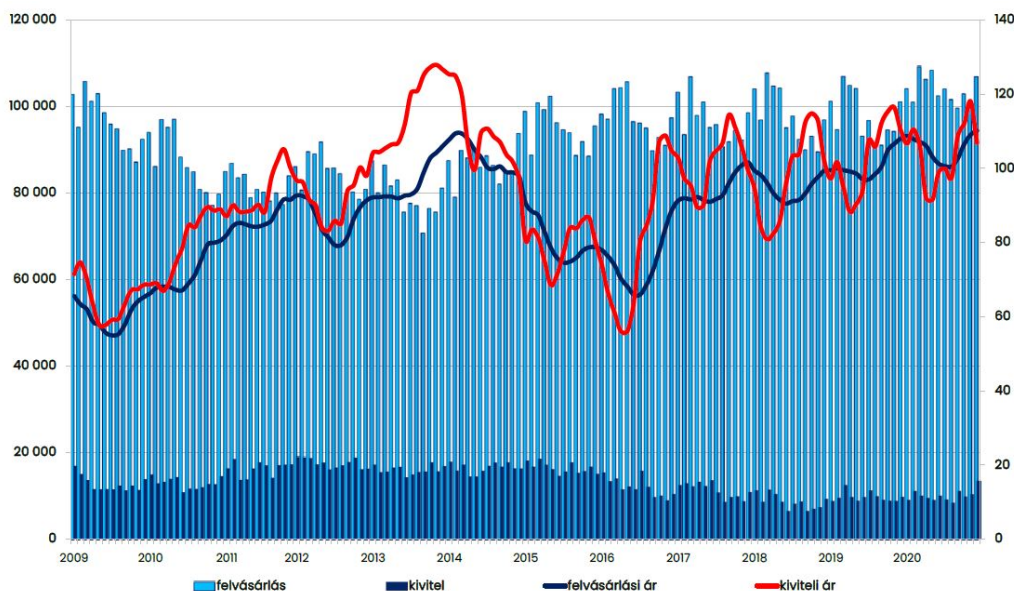
A NAIK AKI adatai alapján a Magyarország felvásárlását 2019 szeptemberétől – egy év csökkenést követően – jellemző pozitív trend 2020 negyedik negyedévében sem változott, a havi felvásárlások továbbra is jelentősen az előző évi szint felett alakulnak. Október közel 9. november és december pedig egyaránt több mint 5,5%-os felvásárlás növekedést hozott előző év azonos időszakának felvásárlásához képest. 2020 teljes évének felvásárlása ezzel összességében 6%-kal magasabb a 2019. évben felvásárolt mennyiségnél.

A felvásárlás és a felvásárlási ár alakulása (tonna, Ft/kg; NAIK AKI)

A magyar tejpiacot korábban jellemző 15% körüli nyerstej kiviteli arány – a NAIK AKI adatai szerint – a 2018. év végére 9%-ra csökkent. A 2019. év egészét tekintve az export emelkedésével ez az arány újra növekedni kezdett és a 10%-ot közelítette. A 2020. évet a felvásárlás tekintetében a folyamatos növekedés, míg a nyerstej export tekintetében az első háromnegyed évben a csökkenés jellemezte. A negyedik negyedévben a kivitel emelkedésnek indult, októberben 10, novemberben 15%-ot meghaladó volt a többlet előző évhez viszonyítottan. Decemberben jelentősen, több mint 35%-kal nagyobb mennyiségű nyerstej került exportra, mint 2019 decemberében. A 2020. évben ennek köszönhetően a nyerstej kivitel összességében 3%-kal emelkedett 2019. évhez képest. Az export növekedésével a kiviteli arány a negyedik negyedévben 10% fölé emelkedett, decemberben a 13%-ot is elérte. Éves viszonylatban a kiviteli arány 9,7%-ra nőtt.

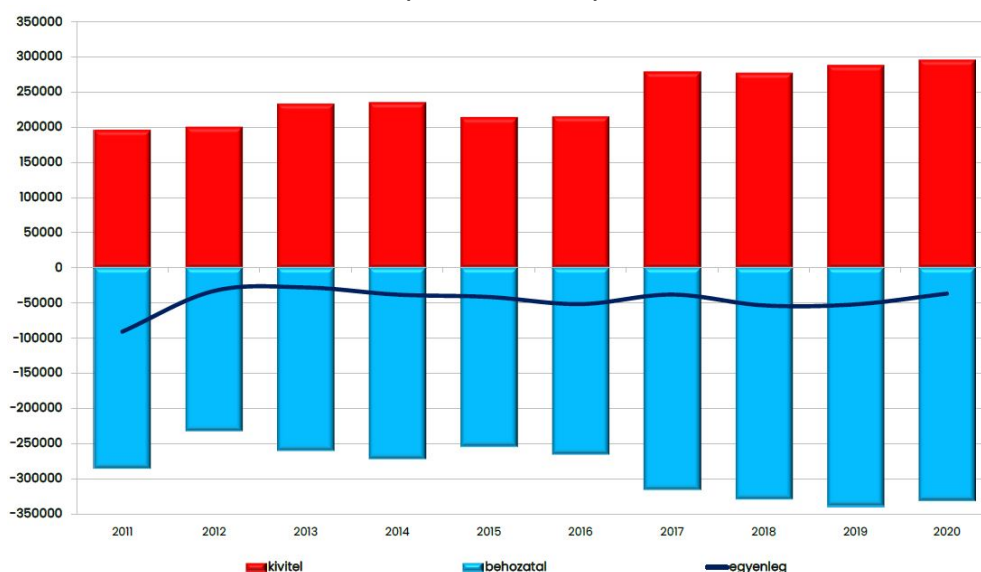
A felvásárlás és a kivitel alakulása (tonna, Ft/kg; NAIK AKI)

KERESKEDELEM

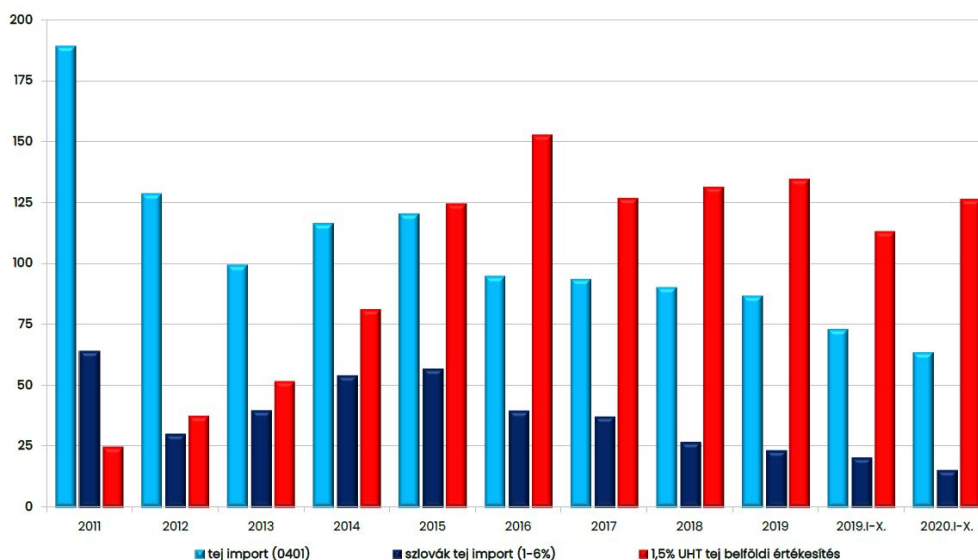
A tej és tejtermékek külkereskedelmében 2020 első tíz hónapjában az export 3%-kal növekedett, míg az import 2%-kal csökkent euróban kifejezve 2019. évhez mérten. Az év első tíz hónapjának adatait vizsgálva a 2020. év az export vonatkozásában továbbra is az elmúlt évek legmagasabb értékét produkálta, az import azonban visszacsúszott a második helyre, a 2019. év mögé. A külkereskedelmi egyenleg az év eleji számokhoz képest kicsit romlott, de összességében továbbra is kedvező: míg 2019. évben 18%-kal magasabb értékben importáltunk tejterméket, mint amennyi exportra került, 2020 első tíz hónapjában ez az arány 12%-ra mérséklődött.

Tej és tejtermékek külkereskedelme I-X. hó
(ezer euró, KSH)

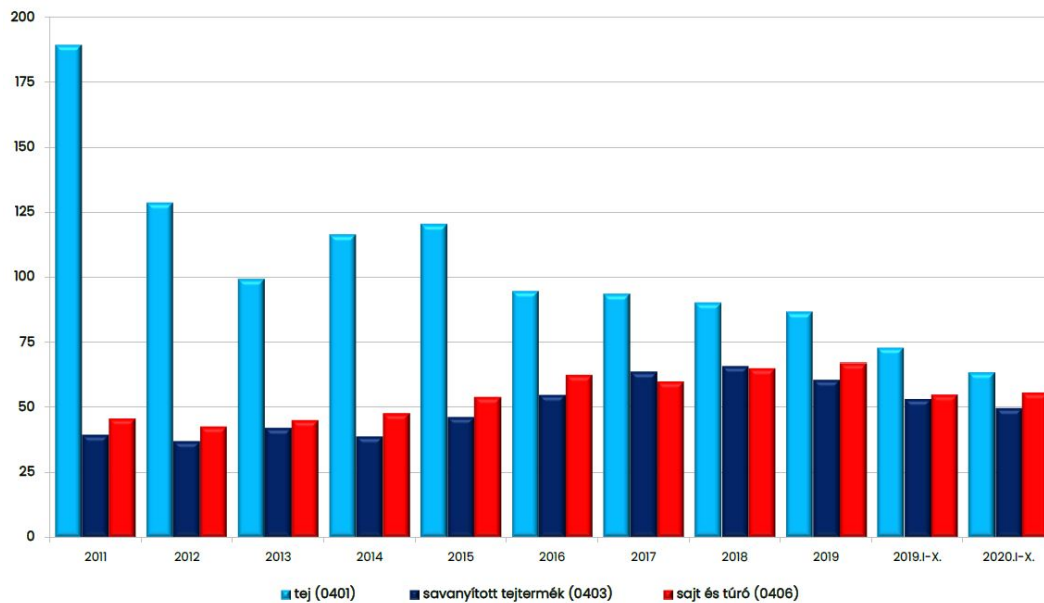
A hazai folyadéktej fogyasztás szempontjából nagy arányt képviselő 1,5% zsírtartalmú UHT tej belföldi értékesítése 2020. évben a korábbi években jellemző mértéket meghaladóan emelkedett. A vírushelyzet első hulláma generálta jelentős arányú értékesítés növekedést az év hátralevő részében is folyamatosan kisebb-nagyobb mértékű emelkedés követett. Az év első 10 hónapjának összes értékesítése így 12%-kal haladta meg 2019 azonos időszakának belföldi értékesítését. A fogyasztói folyadéktej importja ugyanebben az időszakban 13%-kal esett vissza, amelyen belül a hazai fogyasztói tej piacon leginkább jellemző szlovák tej behozatala még nagyobb mértékben, 25%-kal csökkent 2019. évhez viszonyítottn.

Tej import és a belföldi értékesítés
(ezer tonna, millió liter; KSH, NAIK AKI)

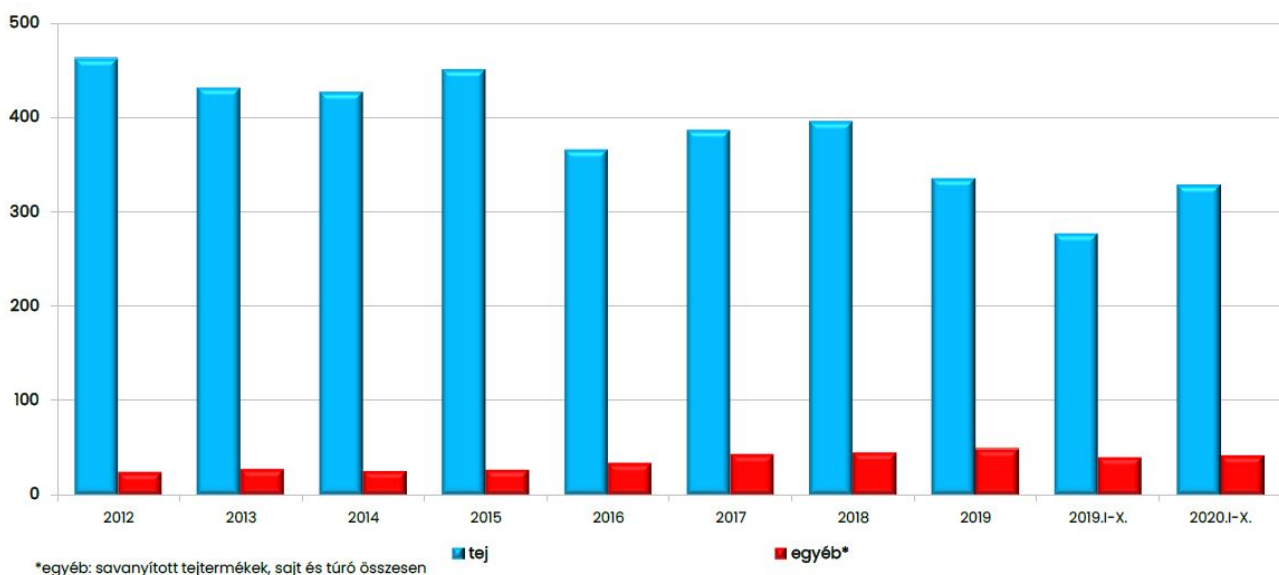
A főbb tejtermékek behozatalában 2020 első tíz hónapjában is a fogyasztói tej áll az első helyen, azt követi a sajt és túró, illetve a savanyított termékek importja. A fogyasztói tej importja folyamatosan csökken, az első tíz hónap vonatkozásában 13%-os a mérséklődés 2020/2019 viszonylatában. Ugyancsak csökkent a savanyított tejtermékek behozatala, 2020. január és október között 7%-kal kevesebb mennyiség érkezett hazánkba, mint előző évben. Kismértékben ugyan, de emelkedett ugyanakkor a sajt és túró termékkategória importja, 2019 azonos időszakához mérten 1%-os a növekedés.

Tejtermékek behozatala
(millió kg, KSH)

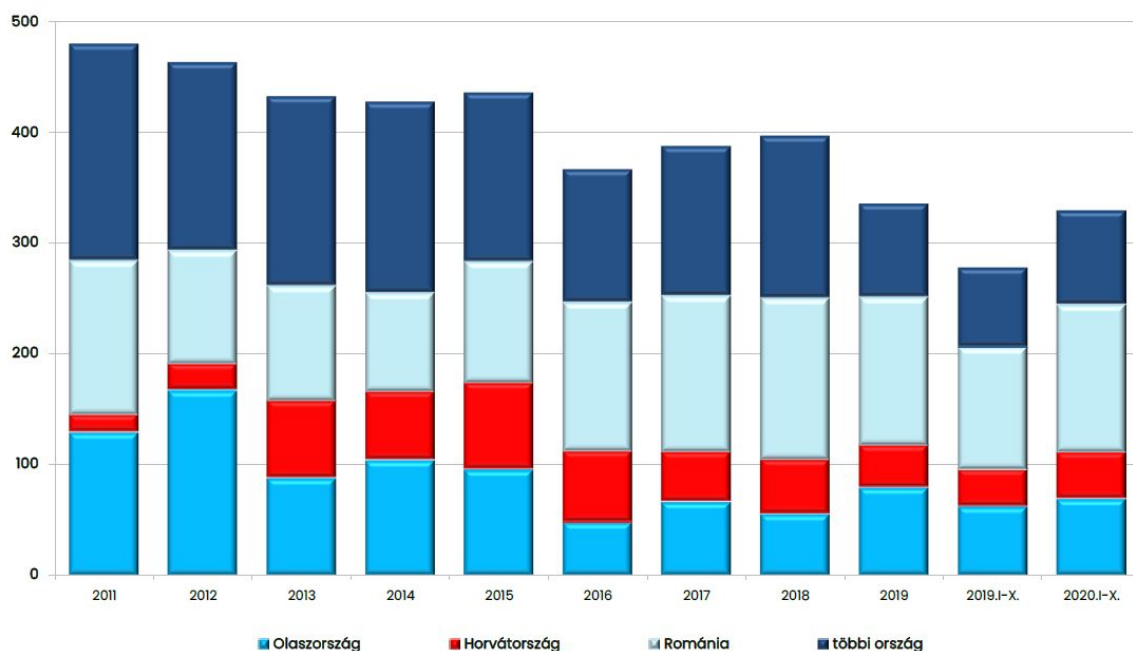
Az export struktúránkban a korábbi években tapasztalt, a magasabb feldolgozottságú termékek kivitele irányába történő pozitív irányú elmozdulás 2020. évben visszafordult. Az év első tíz hónapjában csaknem 20%-kal növekedett a folyadéktej exportunk 2020/2019 viszonylatában. Megmaradt viszont a pozitív trend a feldolgozott termékek kivitelében: az egy évvel korábbi mennyiségekhez képest 2%-kal emelkedett a savanyított tejtermékek és 6%-kal a sajt és túró exportja.

Tejtermékek kivitele
(millió kg, KSH)

A főbb célországok felé irányuló – a 0401 vámtarifaszám alá tartozó – tejkivitelben bizonyos átrendeződés történt 2019. évben: Horvátország felé több mint 20, Románia felé csaknem 10%-kal esett vissza az export, míg Olaszország felé jelentősen, 40%-ot meghaladó mértékben növekedett a kivitel előző évhez mérten. 2020 első tíz hónapjában az olasz export további erősödése (+11%) mellett a román kivitel 21, a horvát export 26%-kal emelkedett. A romániai kivitel részaránya az összes exportból továbbra is a legnagyobb, 41%-os, míg az olasz export aránya 21, a horvát exporté pedig 13%-os.

Tejkivitelünk iránya
(ezer tonna, KSH)

TERMELÉSI ALAPOK

A tehénállomány 2019. évről 2020. évre enyhén (+0,3%) nőtt és a tendencia 2020. évben is folytatódott. Összességében a tehénkivonások száma gyakorlatilag nem változott, és habár az üszővásárlások száma csökkent (-3,6%), az állománypótlás szempontjából meghatározó üszőbeállítások számának enyhe növekedése (+0,3%) ezt kompenzálni tudta, miáltal az állománypótlás mértéke kismértékben meghaladta a kivonásokét. Mindez az állomány 0,4%-os bővülését eredményezte 2020/2019 viszonylatában.

Állományváltozás I-XII. hó
(egyed, ÁT Kft.)

A TEJ TERMÉKPÁLYA KÖZÉPTÁVÚ KILÁTÁSAI - 2020-2030

Az Európai Bizottság 2020 decemberében közzétette 2030-ig szóló középtávú előrejelzését a főbb mezőgazdasági termékpályák vonatkozásában. Az elemzés a 2020. szeptember végén rendelkezésre álló termelési információk és adatok, valamint az Európai Bizottság által használt agrár-közgazdasági modell alapján készült az akkor érvényben lévő mezőgazdasági és kereskedelmi politikák figyelembe vételével.

A még tárgyalási szakaszban lévő új rendszerek, mint például a 2020 utáni KAP reform, a többéves pénzügyi keret (MFF) vagy az Európai Zöld Megállapodás az előrejelzésekben nem szerepelnek, ahogy a szabadkereskedelmi megállapodások közül is csak a 2020. szeptember végén megkötöttek kerültek figyelembe vételre.

A COVID-19 járvány hatásai, illetve a járvány utáni helyreállítás a középtávú elemzés bizonytalanságainak egyik forrása. Az alapforgatókönyv feltételezése szerint a helyreállítás két éve (2021. és 2022.) után a világ gazdasági növekedésének szintje 2030-ra éves átlagban eléri a 3%-ot (Kína: 3,9%, USA: 2,4%, EU: 1,3%). Az EU gazdasága várhatóan 2023-ra éri el a járvány előtti szintet, amelyhez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF) is segítségére lesz. Az azt követő mérsékelt GDP növekedés a gyengülő munkaerőpiac, a visszafogott befektetések és a járvány fenyegetettségének csökkentésére meghozott pénzügyi intézkedések következtében felhalmozódott magasabb adósságkészletek következménye lesz.

Tej termékpálya

A fenntarthatósági szempontok a tej ellátási láncban történő elterjedése, valamint a különböző fogyasztói igények az EU tejtermelésének növekedését eredményezhetik 2030-ig. A növekedés mértéke a korábbiaknál alacsonyabb lesz, elsősorban a termelés magasabb szegmentációja következtében. Miközben a hozamok tovább javulnak, a szegmentáció megakadályozza a tejelő tehénállomány nagymértékű csökkenését.

A sovány tejpor iránti egyre növekvő világpiaci kereslet csökkenti a stabil vaj árhoz képest kialakult nagy árkülönbséget, amely az uniós nyerstej árát is növelni tudja. Mindeközben javulhat a jövedelmezőség a savó termelés

felértékelődése és a sajt iránti erős kereslet eredményeként. Összességében, a tejtermékek tápanyag értékei, és az egészséges táplálkozással kapcsolatos pozitív képe az uniós tejtermékek keresletét tovább fogja erősíteni, miáltal az EU a világ vezető tejtermék exportőre marad.

Az EU tejtermelés növekedése lelassul

Az EU tejtermelése 2030-ra várhatóan eléri a 162 millió tonnát, évi 0,6%-os növekedéssel. A tejfelvásárlás növekvő trendje kitarthat, hozzájárulva az ágazat további konszolidációjához. A rövid ellátási láncok és a helyi élelmiszer-rendszerek iránti igény a közvetlen értékesítést támogatja.

A fenntarthatósági célkitűzések az uniós tejágazat növekedésének szerves részei, ehhez a teljes ellátási láncban szükségesek lépések a takarmányozástól a szállításon, csomagoláson keresztül a végső termékek kiszállításáig. A rövidebb és helyi értékesítési láncok tovább erősödhetnek a fenntarthatóság gazdasági és szociális pilléreit. A tejtermelő gazdaságok szintjén a betegségek és sérülések megelőzésére vonatkozó intézkedésektől várható az állatjólét javulása.

Hosszabb élettartamot és növekvő tehenenkénti tejhozamot feltételezve az egy kg tejre vetített üvegház hatású gázok kibocsátása csökkenhet. Emellett a karbon semlegesítés és a trágyakezelés ugyancsak hozzájárul az ÜHG kibocsátás csökkentéséhez, miközben fenntartható megoldásokat biztosít az energiahordozók tekintetében is (pl. biogáz termelés a szállításhoz és az istállók fűtésére).

A nem-hagyományos termelési rendszerek térnyerése

A tejtermelő gazdaságok átlagos mérete az EU-ban 2005 és 2016 között 53%-kal emelkedett (47 tehén/gazdaság), amely magasabb hatékonysághoz vezetett. 2010 és 2020 között a hozam növekedése 20% körülire becsülhető (2020: 7.400 kg/tehen), 2030-ra pedig az EU tagállamok közötti különbségek csökkenésével a hozam elérheti a 8.300 kg/tehen szintet.

Az előre jelzett éves 1,4%-os hozamnövekedés alacsonyabb, mint a korábbi években.

Az organikus tejtermelés részaránya a 2018-as 3,5%-ról 2030-ra várhatóan 10%-ra fog emelkedni, de más termelési rendszerek is nyertesek lehetnek (pl. legelő-alapú, széna-alapú, GMO-mentes termelés). Mindez ugyan a tejelőállomány nagyobb arányú csökkenését megakadályozza, de 2030-ra az állomány így is 19,2 millió egyedre csökkenhet, amely 7%-kal alacsonyabb a 2020-as szintnél.

A tej beltartalom tovább emelkedik

Az uniós tejtermelés növekedés lassulása ellenére a tejsír- és tejsír-mentes szárazanyag tartalom emelkedése elegendő mennyiséget biztosít az egyre bővülő feldolgozás fenntartásához, ahogy a megtermelt tej értékét is növelik. A további fejlődés főbb mozgatórugói a genetikai és a célzott takarmányozási stratégiák. Ezenkívül a növekedés az uniós tagállamok tehénállomány szerkezetétől is függ, továbbá évről-évre változhat az időjárási körülmények, valamint a takarmányok megfizethetősége függvényében. 2030-ra a tejsír tartalom évente 0,8%-kal fog emelkedni, míg a zsírmentes szárazanyag tartalom 0,9%-kal.

Növekvő tejtermelés az Európai Unión kívül

Új-Zéland tejtermelés növekedése 2030-ig évente 0,4%-ra fog korlátozódni, a növekedést a hozamok javulása generálja. A termelés fő hajtóereje a fenntarthatóság. Az USA termelése évente 0,8%-kal emelkedik. Az EU hozzájárulása a világ tejtermelés növekedéséhez a három régió közül a legjelentősebb, mintegy 7%-os.

A globális tejtermék előállítás több mint 15 millió tonnával fog emelkedni évente, a növekedés elsősorban a fejlődő országokra lesz jellemző. Egyre több tej kerül formális csatornákon keresztül feldolgozásra, miközben a feldolgozó kapacitásokat is növelik, a mezőgazdasági beruházások pedig a hozam növelésében játszanak szerepet. Afrika, Kína, Oroszország, Brazília és Argentína a korábbi évek növekedési ütemét is felülmúlhatja, míg Ausztrália és Ukrajna negatív trendje valószínűleg nem fog megfordulni.

Csökkenő globális tejtermék import, növekvő szegmentáció

2030-ra a fejlődő országok növekvő termelése javíthat az önellátottsági szintjükön. Mindazonáltal a népesség növekedése, a jövedelmek emelkedése és a városiasodás elterjedése az import további növelését fogja eredményezni a feldolgozásra szent termékek és a magasabb hozzáadott értékkel bíró tejtermékek tekintetében. Ez utóbbiak importját a speciális táplálkozási

igény jelentette növekvő kereslet, az étkezési kultúra elnyugatosodása és az életmódbeli változások is generálják. Mindemellett a kereslet további szegmentációja várható.

A globális import kereslet növekedésének lassulása várható: az elmúlt 10 év 2,3 millió tonna/év növekedéséhez képest 2030-ra 1,3 millió tonnára csökken a növekedés éves szinten. Az éves növekedés a sovány tejpor esetében megfelelődik, a teljes tejpornál az előző 10 évhez viszonyítottnál csupán 65%-os lesz, miközben egyes helyettesítő termékek (pl. zsírral dúsított tejpor) piacot nyernek. A sajt, a vaj és a savópor importnövekedésének visszaesése kisebb mértékűre várható.

Az uniós export mennyiségben és értékben is előre tör

A globális import növekedés mérséklődése mellett az EU exportjának az elmúlt 10 évhez képest mérsékeltebb (évi +2%) emelkedése várható 2030-ra, amellyel még mindig az EU marad a legnagyobb tejtermék exportőr, 28%-os részaránnal. Új-Zéland várhatóan veszít (2 százalékponttal) piacából, míg az USA növeli (2 százalékponttal) részesedését. Mindemellett az uniós export értéke közel 3%-kal emelkedik évente, amelyből a sajt kereskedelem aránya 50%, a sovány tejporé 32% lesz.

A következő 10 évben várhatóan más régiók (pl. Dél-Amerika) is növelni tudják exportjukat, elsősorban az erősen árvezérelt tejtermékek piacán (pl. tejporok), miközben a magasabb hozzáadott értékkel bíró tejtermékek (sajt és vaj) piacán az EU, Új-Zéland és részben az USA dominál. Ennek oka, hogy az újonnan belépő piaci szereplőknek jelentős költségekkel kell szembenézniük, hogy versenyezni tudjanak az amúgy is magas standardokkal és kifinomult termelési folyamatokkal.

Az uniós sajt térnyerése a belső- és a globális piacon

Az EU többlet termelésének legnagyobb része, 30%-a a sajtgyártásban jelentkezik majd. Az elmúlt években az EU növelte feldolgozó kapacitásait, elsősorban a vendéglátóiparban, illetve a készételekhez szükséges sajtok vonatkozásában. A jövőben a rugalmasabb termelési folyamatok kialakításával javítható a termelés alkalmazkodóképessége és csökkenthető a selejt, valamint a sajt minőségromlása.

2030-ra a sajt tápanyagértéke, nagyra értékelt íze és az egészségtudatos fogyasztók preferenciái a sajt egy főre eső fogyasztását 2020. évhez képest +1 kg-mal 21,8 kg-ra emelik.

Az EU, 49%-os részesedéssel, a legnagyobb sajt exportőr marad a világpiacon. A gazdasági fejlődés 2030-ig valószínűsíthető alakulása okán a kereslet növekedése várható Ázsiában (különösen Japánban és Kínában), valamint a Közel-Keleten, elsősorban a vendéglátóipar fejlődése következtében. Ezen régiók lakosságának növekvő jövedelmei az EU minőségi sajtjai iránti keresletet erősítik. Mindez pedig hozzájárul ahhoz, hogy 2030-ig az uniós export évente 3%-kal fog emelkedni.

Az uniós tejsavó felértékelődése

A sajtgyártás fejlesztési beruházásai hatására a melléktermék, a savó felértékelődésére nyílik lehetőség. Az évek során a savó nagyobb feldolgozottságú és magasabb tápértékkel bíró termékekben került felhasználásra, megváltoztatva az eddigi arányt a savó takarmány-, illetve élelmiszer célú felhasználása között. 2030-ra a savó 65%-a élelmiszeripari – elsősorban klinikai-, sportcélú és gyermek tápszer – termékekben kerül felhasználásra, amely 11 százalékpontos növekedés 2020. évhez képest.

A világ egyes részein jellemző növekvő egészség-tudatosságra és az öregedő lakosságra vezethető vissza, hogy az élelmiszer célú savó uniós exportja 2030-ig tovább emelkedik, éves szinten 1,7%-kal. Mindemellett a takarmánycélú savó exportjában is versenyképes marad az EU.

Növekvő uniós kereslet új friss tejtermékekre

2030-ra a friss tejtermékek fogyasztásának csökkenése lelassul. A fogyasztói tej piaca várhatóan profitálni tud a további szegmentációból amellet, hogy a COVID-19 járvány ideje alatt az alapvető tápanyagszükséglet lényeges részévé vált és különösen az otthoni főzésben értékelődött fel a szerepe. Mindennek hatásaként az éves csökkenés mértéke 2030-ra 0,7%-ra mérséklődhet.

A joghurt fogyasztás stabil marad, az egyéb friss tejtermékek és a joghurt alternatívák (pl. skyr) fogyasztásának emelkedése mellett. Az egy főre eső tejszín fogyasztás ugyancsak magasabb lesz 2030-ban (+0,2 kg), köszönhetően az otthoni főzésnek és a továbbfelhasználásnak.

A friss tejtermékek minősége, a tápértékökről kialakult pozitív kép és a termékek frissen tartására vonatkozó fejlesztések a távolsági szállítás során, mind hozzájárulnak a friss tejtermékek uniós export növekedéséhez 2030-ig, amelynek mértéke évente 7%.

Erősödő uniós pozíció a vaj globális piacán

A vaj árának 2017-2018-as rekord magas szintjét követően az uniós vaj ára 2030-ig viszonylag stabilan alakul, a 3.470 EUR/tonna árszint közelében. Ez a stabilitás az EU mérsékelt fogyasztás emelkedésének (évi 0,3%) köszönhető, amely inkább a növekvő kiskereskedelmi értékesítésekre vezethető vissza, mint a tovább feldolgozásra, mivel különösen az édesiparban (péksütemény, vajás sütemények, kekszek) a vaj egyszerűbben helyettesíthető növényi zsírral.

A világpiacon kereslet ugyancsak hozzájárul az uniós ár stabilitásához. Az uniós export évi közel 3%-os növekedése várható. Az EU megerősítheti világpiacon pozícióját (+6 százalékpont), miáltal a legnagyobb exportőr, Új-Zéland növekedése behatárolt. A vaj iránti világpiacon kereslet fő hajtóereje a tovább feldolgozás, illetve a vendéglátóipar.

Bővülő sovány tejpor kereskedelem

A sovány tejpor magasabb hozzáadott értékű és alap termékekké történő tovább feldolgozása iránti uniós kereslet (évi +1,2%) hatására a sovány tejpor uniós ára 2030-ra elérheti a 2.830 EUR/tonna árszintet, amely 42%-kal haladja meg a 2018-2020. évek alacsony árszintjét. A csecsemő tápszer, a jégkrém, a friss tejtermékek és a sajtok termelése különösen megnövelheti a sovány tejpor keresletet.

Az emelkedő ár ellenére az EU versenyképes tud maradni a világpiacon és több mint 1 millió tonna lesz az exportja 2030-ban. Egyes régiókban a sovány tejpor iránt friss tejtermék vagy csecsemő tápszer előállítás (pl. Kína) miatt erősödik a kereslet, máshol az otthoni felhasználása miatt (pl. Afrika). Az import növekedés 63%-a az ázsiai piacokon, 21%-a pedig Afrikában fog jelentkezni.

Eltérő a helyzet a teljes tejpor esetében, ahol a csökkenő tendencia folytatódása (évi -2%) várható 2030-ig az alacsonyabb versenyképesség és globális kereslet csökkenése következtében, amelyet az olcsóbb és a fogyasztói igényekhez igazodó alternatívák (pl. zsírral dúsított porok) elterjedése okoz.

Az unión belüli élelmiszeripari kereslet a teljes tejpor iránt stabil marad, 2030-ban a termelés 67%-át fogja lefedni.

Az uniós nyerstej ár versenyképes marad

Az EU magas hozzáadott értékkel bíró tejtermékei iránti globális kereslet az EU nyerstej árának növekedését generálja, amely 2030-ra elérheti a 38 EUR/tonna árszintet. Az emelkedő energia- és takarmányozási költségek ellenére az EU versenyképes maradhat a világpiacon.

Az EU sovány tejpor és vaj árából számított tejára a stabil vajár és a növekvő sovány tejpor ár

következtében erősödik és így a fehérje-zsír arány is javul: 2030-ban 0,8 lesz, szemben a 2020. évi 0,5-ös aránnyal. Mindemellett még nagyobb értéket fog jelenteni a sajt és a savó termelés felértékelődése. Ennek köszönhetően a tejszír és a zsírmentes szárazanyag fontos hajtóerői lesznek az uniós nyerstej ár alakulásának.

(Forrás:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/agricultural-outlook-2020-report_en.pdf)

EU TEJPIACI HELYZET

Az Európai Tejpiaci Megfigyelőközpont (MMO) legfrissebb felvásárlási adatai alapján az EU tejfelvásárlása 2020 októberében 1,3%-kal (+146.000 tonna) emelkedett 2019 októberéhez képest, amelynek eredményeként 2020 első 10 hónapjának összes felvásárlás növekedése 1,8% mértékű.

A legnagyobb termelés növekedést Írországban (+8,3%, +52.000 tonna), Olaszországban (+4%, +38.000 tonna) és Lengyelországban (+1,9%, +18.000 tonna) jelentették, míg csupán három tagállamban csökkent a felvásárlás: Németországban (-0,7%, -18.000 tonna), Franciaországban (-0,7%, -14.000 tonna) és Ausztriában (-2%, -5.000 tonna).

A 2020. január – október időszak tejfelvásárlás növekedése a főbb tejtermékek gyártásában is növekedést okozott: fogyasztói tejből 3,2, sovány tejporból 3,1, vajból 2,4, teljes tejporból 2, sajtból 1,7, tejszínből pedig 0,1%-kal nagyobb mennyiség került előállításra előző évhez viszonyítottnak. Csökkent ugyanakkor a savanyított tejtermékek (-0,1%) és a sűrített tej (-0,6%) előállítása a vizsgált időszakban.

Az EU-27 súlyozott nyerstej átlagára negyedik hónapja emelkedve 2020 novemberére elérte a 35,40 eurocent/kg árat, amely azonban még mindig 0,7%-kal alacsonyabb az egy évvel korábbi árnál. A javuló tendencia megtorpanni látszik, az EU Bizottság által decemberre becsült 35,34 eurocent/kg ár már egy enyhe visszaesést mutat.

Az olaszországi spot ár 2020 második félévében a 35 eurocent/kg árszint körül mozgott, 2021 januárjára azonban 33,5 eurocent/kg-ra csökkent, amely már az uniós átlagárat sem éri el. Az árszint továbbra is jelentősen elmarad az előző évek árszintjétől.

Az uniós tejtermékek ára (2021. január 10-i adatok alapján) a sovány tejpor és a savópor kivételével az egy hónappal korábbi árakhoz képest csökkent: a vajnál (336 EUR/100kg) 1,3, a teljes tejpornál (273 EUR/100kg) 0,7, az edámi sajtánál (310 EUR/100kg) és a gouda sajtánál (315 EUR/100kg) egyaránt 1,4, az emmentáli sajtánál (479 EUR/100kg) 2,5, a cheddar sajtánál (308 EUR/100kg) 0,1%-os a csökkenés. 1,4%-kal emelkedett ugyanakkor a sovány tejpor (221 EUR/100kg) és 7%-kal a savópor (80 EUR/100kg) ára.

Éves szinten jelentősen mérséklődött a sovány tejpor (-14%), a teljes tejpor (-10%) és a vaj (-8%) ára, míg a sajtoknál kisebb mértékű volt a csökkenés: az emmentáli 2, a gouda 3, az edámi ára 3%-kal csökkent előző évhez mérten. A cheddar és a savópor ára ezzel szemben emelkedett, 3, illetve 4%-kal.

A 2021. január eleji világpiaci árakat vizsgálva a vaj, a sovány tejpor és a sajt esetében Óceánia, míg a teljes tejpornál az USA árai a legmagasabbak. Az uniós árak valamennyi terméknél a második legmagasabbak, a vajnál 9, a sovány tejpornál 14, a teljes tejpornál 1,6, a sajtánál 3,7%-kal marad el a legmagasabb ártól.

A 2020. december közepi árakhoz képest emelkedett a vaj (+7,2%), a sovány tejpor (+5,1%) és a teljes tejpor (+2,7%) ára Óceániában, míg a sajt ára mindhárom régióban nőtt, az EU-ban és Óceániában egyaránt 4,5%-kal, az USA-ban ennél is nagyobb mértékben, 9,5%-kal.

Külkereskedelem

Az EU tejtermék exportjának mennyisége (UK nélkül) 2020. január – október között jelentősen emelkedett a vaj (+27%), a teljes tejpor (+13%), a savópor (+9%) és a sajt (+8%) esetében, miközben a sovány tejpor exportja (-16%) csökkent. Tejegyenértékben az EU-27 teljes exportja 4%-kal volt a 2019. évi szint felett az első 10 hónap vonatkozásában, míg értékben ugyancsak 4%-os az emelkedés 2019 hasonló időszakához képest.

Az uniós vaj export 27%-kal emelkedett 2020. I-X. hónapjában előző évhez viszonyítva. A főbb célországok közül 17%-kal nőtt a kivitel az USA, 101%-kal Szaúd-Arábia és 50%-kal Kína irányába, de jelentős mértékben emelkedett (+542%) az ukrain export is. Az uniós vaj fő exportőrei Írország, Franciaország, Hollandia, Dánia és Belgium, 77%-os aránnyal a teljes exportból.

Az uniós sajtexport 8%-kal emelkedett a vizsgált időszakban, a legfontosabb célpiacokon (pl. Japán +13%, Svájc +12%, Dél-Korea +31%, Ukrajna +116%) jelentősen meg is nőtt a kivitel. Kivételt képez az EU első számú célpiaca, az USA, ahová 15%-kal esett vissza az export. Az uniós sajt fő exportőrei Hollandia, Németország, Franciaország, Olaszország és Dánia, részesedésük 68% az összes uniós exportból.

A sovány tejpor exportjában 16%-os visszaesés mutatkozott 2020 első tíz hónapjában. Habár az első számú importőr, Algéria (+30%) mellett Nigéria (+12%) irányába nőtt az export, a többi célország felé csökkent a kivitel. A második számú célpiac, Kína irányába még csak 7% volt a visszaesés, a többi reláció vonatkozásában azonban már jelentősebb, 25-45%-os. A fő exportőrök Franciaország, Belgium, Németország, Lengyelország és Hollandia, akik a teljes uniós export 75%-áért felelnek.

A teljes tejpornál 13%-os emelkedést mutatnak a számok 2020/2019 I-X. hónapjának vonatkozásában, köszönhetően az első három

célpiacra kiszállított mennyiségek növekedésének: Omán felé 11, Algéria felé 132, Nigéria felé pedig 13%-kal nőtt az export. A fő exportőrök Hollandia, Belgium, Dánia, Írország és Franciaország, a teljes tejpor export 83%-át lefedve.

Világpiac

Új-Zéland tejtermék exportja a 2020. január – októberi időszakban szinte valamennyi főbb termék vonatkozásában csökkent, teljes tejporból (-1%), vajból (-8%), sajtból (-6%) és sovány tejporból (-5%) is kevesebb mennyiséget exportáltak, mint 2019 azonos időszakában. Az USA-ban ezzel szemben a vaj (-17%) kivételével a sovány tejpor (+23%), a teljes tejpor (+5%) és a sajt (+1%) exportja is növekedett.

Az ausztrál export továbbra is az előző évi mennyiségek alatt alakul a vajnál (-18%), a teljes tejpornál (-18%) és a sajtnál (-3%), miközben sovány tejporból növelni tudta (+1%) az exportot. Fehéroroszország sajtból 12%-kal (összesen 222.717 tonna) növelte az export mennyiségét, de emellett sovány tejporból (+2%, összesen 106.476 tonna) és vajból (+1%, összesen 58.435 tonna) is nagyobb mennyiséget tudott exportálni. Uruguay 9, Argentína pedig 114%-kal növelte teljes tejpor exportját 2020 első tíz hónapjában.

Kína kereslete a sovány tejpor iránt 4%-kal csökkent 2020. I-X. hónapjában, teljes tejpor importja azonban 1%-kal emelkedett. Ugyancsak csökkent az USA (-12%) és Japán (-4%) sajt importja, ez utóbbi piacon azonban az EU 40%-ra tudta növelni részesedését. Mindeközben Oroszország (+7%), Dél-Korea (+14%) és Kína (+13%) kereslete is nőtt a sajt iránt. Jelentősen nőtt (+42%) Kína és Ausztrália (+13%), kisebb mértékben Oroszország (+7%) és az USA (+1%) vaj iránti kereslete, miközben nagymértékű visszaesés jelentkezett az EU (-40%) és a Fülöp-szigetek (-14%) vaj importjában. Az uniós sovány tejpor import ugyancsak csökkent (-25%), sajt iránti kereslete viszont emelkedett (+2%).

Új-Zéland tejtermelése a 2020/2021 kvótaév (2020. június – 2021. május) első öt hónapjában emelkedett, novemberben azonban 2,5%-kal csökkent az előző évhez mérten, ezzel a teljes kvótaév tekintetében 0,8%-os növekedés. A tejár folyamatosan emelkedve 2020 novemberére elérte a 30,9 eurocent/kg árat.

Ausztrália tejtermelése 2020 novemberében (a 2020/2021-es kvótaév ötödik hónapjában) az októberi csökkenést követően kis mértékben (+0,1%) ugyan, de újra emelkedett, ezzel a kvótaév tekintetében 1,4%-os a növekedés előző kvótaévhez képest.

Az USA tejtermelése 2020. évben – május kivételével – folyamatosan az előző évi szint felett alakul, a novemberi termelés 3%-kal magasabb az egy évvel korábbinál, 2020. I-XI. hónapjának összes termelése pedig 2%-kal haladja meg a

2019 azonos időszakában megtermelt mennyiséget. Az USA nyerstej ára töretlenül emelkedik, a novemberi ár egy hónap alatt csaknem 7%-ot javulva elérte a 48,2 eurocent/kg árat.

(Az elemzés a Milk Market Observatory – Európai Tejpiaci Megfigyelőközpont – legfrissebb adatai alapján készült – https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories/milk_en)

ÉLELMISZERIPARI BESZÁLLÍTÓ-FEJLESZTÉSI PROGRAM

A Kormány 2016. évben fogadta el a hazai ipar fejlesztéséről szóló Irinyi Tervet, amelynek keretében 2020. Irinyi Terv Beszállító-fejlesztési Program (ÉLIP BFP) támogatásai jogcímen mindösszesen 35 Mrd Ft került elkülönítésre.

Az ÉLIP BFP költségvetési forrás, vissza nem térítendő támogatásként a támogatás összege beszállító mikro- és kisvállalkozások esetében 50-500 millió Ft közötti, beszállító középvállalkozások és nagyvállalatok esetében 50-2000 millió Ft közötti, a támogatási intenzitás pedig legfeljebb 50%-os lehet.

A program célcsoportját képezik az élelmiszeripari vállalkozások, valamint a primer, feldolgozást nem igénylő mezőgazdasági termékeket termelő, továbbá a halászati és akvakultúra termékek előállítását és/vagy feldolgozását végző kis- és középvállalkozások.

A támogatási forrás igénybe vehető:

- technológiafejlesztés,
- információs technológia-fejlesztés;
- kapcsolódó gyártási licenc és know-how beszerzések;
- ingatlan építés, bővítés, átalakítás, korszerűsítés;
- tanácsadási és képzési szolgáltatások igénybevételére;
- megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazására;
- továbbá a beszállítói státuszt fejlesztő beruházások, az élelmiszer kiskereskedelembe magasabb növekedési potenciállal rendelkező termékkörökhöz kapcsolódó beruházások, és a hazai beszállítók által jelenleg nem lefedett termékkörökben indított beruházások, igénybevételére egyaránt.

A programba való jelentkezés első lépéseként 2020. december 15-től indult az előzetes regisztráció az ÉLIP BFP iránt érdeklődő koordinátor szervezetek részére a Program végrehajtásáért felelős IFKA Közhasznú Nonprofit Kft. honlapján (www.elip.ifka.hu). 2021. január 11-től a (potenciális) beszállítók is megkezdhetik az előzetes regisztrációt, amely mindkét csoport számára 2021. február 28-án zárul. A beszállítói regisztrációt követően minden pályázónak hivatalosan is jelentkeznie kell a Programba való részvételre egy koordinátor szervezettel egyeztetett jövőbeli együttműködési beszállítói szándéknyilatkozattal. Az IFKA Nonprofit Kft. támogatásával ezt követően elkészítendő előzetes fejlesztési terv összeállítása után a támogatási kérelmek benyújtására 2021. március 9. és 2021. április 15. között lesz lehetőség. A pályázati kérelmek kiértékelésre a kérelmek benyújtását követő 30 napon belül kerül sor.

Forrás: https://elip.ifka.hu/medias/4/elip_bfp_palyazati_felhivas_20201215.pdf)

ÉLELMISZERIPARI KÖZÉPVÁLLALATOK KOMPLEX BERUHÁZÁSAINAK TÁMOGATÁSA

2020. december elsején indult el és 2020. december 10-ig tartott az Élelmiszeripari közép vállalatok komplex beruházásainak támogatása című GINOP-1.2.12-20 kódszámú felhívás tervezetének társadalmi egyeztetése. A felhíváshoz kapcsolódó észrevételeket a támogatás célja és háttere, a pályázók köre, illetve a jelentkezés feltételei vonatkozásában lehetett megtenni.

A társadalmi egyeztetés szakasz lejártát követően 2021. január 18-án a pályázat meghirdetésre került.

A támogatási kérelmek benyújtása 2021. február 15. 9:00 órától 2021. március 30. 12:00 óráig lehetséges online benyújtás elektronikus kitöltőprogramon keresztül.

A támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg 5,149 milliárd Ft, az igényelhető visszatérítendő támogatás összege minimum 30.000.000 Ft, maximum 500.000.000 Ft. A támogatási előleggel kapcsolatos feltételeknek megfelelő támogatott projekteknek a megítélt, visszatérítendő támogatás legfeljebb 100%-ának megfelelő, maximum 500 millió Ft összegű előleg biztosítható.

A támogatást azon közép vállalkozások igényelhetik,

- amelyek rendelkeznek legalább egy lezárt (beszámoló), teljes (365 napot jelentő) üzleti évvel;
- amelyek esetében a projekt összköltsége nem haladja meg a támogatási kérelem benyújtását megelőző legutolsó lezárt, teljes üzleti év értékesítés nettó árbevételét;
- amelyek a Felhívás 1. számú mellékletében meghatározott TEÁOR szám szerinti, cégkivonatba 2020. július 30. előtti dátummal bejegyzett főtevékenységgel rendelkeznek, és a projekt fejlesztendő tevékenysége is a Felhívás 1. számú mellékletében felsorolt tevékenységre irányul;
- amelyek Magyarországon székhellyel rendelkező kettős könyvvitelt vezető gazdasági társaságok, szervezetek, egyéni cégek vagy az Európai Gazdasági Térség területén székhellyel és Magyarországon fiókteleppel rendelkező szervezetek vagy kettős könyvvitelt vezető gazdasági társaságok fióktelepei;
- amelyek a támogatási kérelem benyújtásakor szerepelnek az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 260. § (1) bekezdése szerint közzétett köztartozásmentes adózói adatbázisban.

(Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu/ginop-1212-21-lelmiszeripari-kzpvallalatok-komplex-beruhzsainak-tmogatsa#>)

KMÉ – NYERS TEJ

A Kiváló Minőségű Élelmiszer Védjegyrendszeren belül 2021 januárjában a nyers tej (tehéntej) pályázati lehetősége is megnyílt, azaz már a nyers tehéntejet előállító tejtermelő gazdaságok is pályázhatnak a KMÉ védjegyrendszer alapfokozatára.

Az elfogadott gyakorlatnak megfelelően a Védjegy- és Tanúsítási Szabályzatokban foglalt előírásokon túl a pályázóknak teljesíteni kell az ún. speciális tanúsítási követelményeket is, amelyek magukban foglalják az állattartásra vonatkozó, valamint a nyers tejjel szemben támasztott követelményeket.

A speciális tanúsítási követelmények kötelező elemeinek való megfelelés mellett a terméknek meg kell felelnie a választható elem kategóriában (I. A termék-előállítás folyamata, II. Fenntarthatóság) felsorolt pontok közül, legalább egynek-egynek.

A védjegyhasználati jog elnyeréséhez a www.kme.hu oldalon a [Pályázati dokumentumok](#) menüpontban letölthető Pályázati lapot és annak mellékleteit kell benyújtani.

A Tej Terméktanács havi rendszerességgel összeállított Jogszabályfigyelője ad tájékoztatást a teljes termékpályát lefedő nemzeti és uniós jogszabályokról és közleményekről, továbbá rendszeres része a RASFF, az EU tagországokban működő, az élelmiszerekre és a takarmányokra vonatkozó gyorsvészjelző rendszer tej termékpályára vonatkozó bejelentéseinek listája, valamint az FM Értesítő és a Magyar Szabványügyi Testület termékpályát érintő közleményeinek publikálása.

A 2020. IV. negyedévének fontosabb jogszabályai a következők:

HAZAI JOGSZABÁLYOK

2020. évi CXIII. törvény a családi gazdaságokról

A törvény célja a családtagok részvételével, erőforrásaik közös felhasználásával és munkájuk eredménye által végzett mező- és erdőgazdasági tevékenység, mint a családi gazdálkodás üzemi formáinak és működésük szabályainak meghatározása.

2020. évi CXXXVI. törvény a fogyasztóvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról

A törvény egyebek mellett módosítja a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvényt az áruk kettős mércéje vonatkozásában. A továbbiakban megtévesztő kereskedelmi gyakorlatnak minősül az a gyakorlat, melynek keretében egy árut az egyik tagállamban akként forgalmaznak, hogy az megegyezik egy más tagállamban forgalmazott áruval, miközben az utóbbi áru összetételében vagy jellemzőiben jelentős eltérések vannak, kivéve, ha ezt jogszerű és objektív tényezők indokolják.

478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről

A Kormány 2020. november 4-i hatállyal az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus világjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdet ki.

479/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet idején alkalmazandó további védelmi intézkedésekről

Meghatározásra kerültek a különböző rendezvényekre vonatkozó védelmi intézkedések, a tömegközlekedéssel összefüggő járványügyi intézkedések, valamint kijárási korlátozás került elrendelésre.

484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről

Este 8 óra és reggel 5 óra között kijárási tilalom lép életbe, a tilalom alóli mentesülés egyik esete a munkavégzés, amelyet igazolni szükséges. Minden gyülekezés tilos. Az éttermek vendéget nem fogadhatnak, vendégnek ott csak az étel elvitele céljából lehet tartózkodni. Az üzletek – a gyógyszertárak és a benzinkutak kivételével – este 7 óráig maradhatnak nyitva. A szállodák turistákat nem, csak üzleti, gazdasági vagy oktatási célból érkezett vendégeket fogadhatnak. Mindennemű rendezvény megtartása tilos, a sportmérkőzéseket zárt kapuk mögött kell megtartani.

Az egyéni szabadtéri sportok gyakorlása engedélyezett, a vonatkozó jogszabályok szerint versenyszerűen sportolók e tevékenységükben nem korlátozhatóak. A szabadidős létesítmények használata tilos. A bölcsődék, az óvodák és az általános iskolák a 8. osztályig a megszokott rend szerint nyitva tartanak, az iskolák a középfokú oktatásban 9. osztálytól digitális munkarendben működnek. Az egyetemek, főiskolák digitális munkarendre térnek át.

A maszkviseléssel és távolságtartással kapcsolatosan eddig bevezetett szabályok továbbra is érvényesek, azzal, hogy a 10 000 főnél nagyobb település egyes közterületein a maszkviselés kötelező, a területek kijelölése a polgármester feladata.

487/2020. (XI. 11.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet során a távmunkával kapcsolatos szabályok alkalmazásáról

A veszélyhelyzet ideje alatt a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvénynek a távmunkavégzésre vonatkozó 86/A. §-át nem kell alkalmazni. A veszélyhelyzet ideje alatt igazolás nélkül, költségként elszámolható tételnek minősül a munkaszerződésében foglaltak szerint távmunkavégzés keretében munkát végző munkavállalónak, a távmunkavégzéssel összefüggésben költségtérítés címén fizetett összegből a felek által előzetesen meghatározott, de legfeljebb havonta az adóév első napján érvényes havi minimálbér 10 százalékának megfelelő összeg.

49/2020. (X. 14.) AM rendelet a 2020. évi egységes területalapú támogatás, valamint az egyéb közvetlen támogatások összegeinek megállapításáról

A rendelet tartalmazza – többek között – az egységes területalapú és a tejhasznú tehéntartás támogatás, illetve az előlegek mértékét.

Az egységes területalapú támogatás keretösszege 265.757.855.440 Ft, a támogatható terület nagysága legfeljebb 4.979.485 hektár. A 2020. október 16-tól kifizethető előleg mértéke hektáronként legfeljebb 36.383 Ft.

A termeléshez kötött közvetlen támogatások jogcímeiken hektár- és állategyed alapon történik a kifizetés. A 2020. október 16-tól kifizethető előleg mértéke:

tejhasznú tehéntartás támogatása: 82.070 Ft

szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása: 52.590 Ft

szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása 18.661 Ft

50/2020. (X. 16.) AM rendelet a 2020. évi átmeneti nemzeti támogatás jogcímeihez kapcsolódó támogatások összegeinek megállapításáról

A rendelet – egyebek mellett – az átmeneti nemzeti tejtámogatás összegét határozza meg. Eszerint 2020. évben az átmeneti nemzeti tejtámogatás keretösszege legfeljebb 8.933.601.235 forint. Történelmi bázis jogosultságonként legfeljebb 4,80 forint támogatás vehető igénybe, amely támogatás teljes összege a 2020. évben kifizetésre kerül.

1826/2020. (XI. 19.) Korm. határozat a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a koronavírus-járvány következtében szükségessé vált versenyképesség-növelő támogatási előirányzat keretösszegének ismételt megemeléséről

A Kormány a koronavírus-járvány következtében szükségessé vált versenyképesség-növelő támogatás jogcímcsoport javára a jelenlegi keretösszegezen felül további 70.000.000.000 forint többletforrás biztosításáról határozott, amelyből a 7/2020. (IV. 16.) KKM rendelet alapján történő új pályázati kiírás közzététele érdekében 50.000.000.000 forintos keret, a nagyvállalati versenyképesség-növelő támogatási programhoz 2020. szeptember 30-ig beérkezett kérelmek teljesítéséhez pedig 20.000.000.000 forint kerül elkülönítésre.

64/2020. (XII. 16.) AM rendelet az agrárpolitikáért felelős miniszter feladatkörébe tartozó egyes miniszteri rendeletek módosításáról

A rendelet egyebek mellett módosítja a 2020. évi átmeneti nemzeti támogatás jogcímeihez kapcsolódó támogatások összegeinek megállapításáról szóló 50/2020. (X. 16.) AM rendeletet az átmeneti nemzeti tejtámogatás vonatkozásában. A módosítás szerint az átmeneti nemzeti tejtámogatás keretösszege összesen legfeljebb 8 933 601 235 forint helyett legfeljebb 9 902 938 760 forint, mértéke pedig történelmi bázis jogosultságonként legfeljebb 4,80 forint helyett legfeljebb 5,418 forint.

Módosult továbbá az egyes állatbetegségek megelőzésével, illetve leküzdésével kapcsolatos támogatások igénylésének és kifizetésének rendjéről szóló 148/2007. (XII. 8.) FVM rendelet is a 2021. évi keretösszegek vonatkozásában, amelyek megegyeznek a 2020. évre meghatározottal. Emellett a 2020. évi összegek módosításra, megemelésre kerültek.

65/2020. (XII. 17.) AM rendelet az egyes agrártámogatások keretösszegét és támogatási formáját érintő módosításokról

A rendelet többek között módosítja a Gazdaságvédelmi Akcióterv részeként kidolgozott Nemzeti Élelmiszer-gazdasági Válságkezelő Programból az élelmiszer-feldolgozást végző vállalkozások részére nyújtandó átmeneti támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 25/2020. (VI. 22.) AM rendeletet. A módosítás szerint az átmeneti támogatás igénybevétele esetén a nagyvállalkozásnak minősülő kérelmező részére előírt, a részére megállapított támogatási összeg 10%-ának megfelelő összegű adományozás pénzbeli adományként is teljesíthető a 2020. október 1-jét követően benyújtott adományozási megállapodások esetében.

67/2020. (XII. 21.) AM rendelet a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanácsnál működő Közösségi Marketing Alapba történő befizetésről szóló piacszervezési intézkedés kiterjesztéséről

A rendelettel az Agrárminiszter a Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács által 2015 óta működtetett Közösségi Marketing Alap fenntartási kötelezettségét újabb három évre, 2024. január 1-ig kiterjesztette a nem Terméktanács tag tejpiaci szereplőkre is. A rendelet a jelenlegi gyakorlaton – védjegyhasználat, Közösségi Marketing Alap céljai, marketing hozzájárulás mértéke stb. – nem változtat, csupán annyi változás történt, hogy a Közösségi Marketing Alap működtetésének technikai, személyi és adminisztratív költségeire a tárgyévi bevétel legfeljebb 5%-a használható fel az eddigi 4% helyett.

68/2020. (XII. 23.) AM rendelet a mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer működésének részletes szabályairól

A rendelet a krízisbiztosítási rendszerhez történő csatlakozás és a tagsági jogviszony, a krízisbiztosítási hozzájárulás, a befizetés megállapításának módja és megfizetése, a krízisbiztosítási kompenzációs kérelem benyújtása és a krízisbiztosítási kompenzációról szóló döntés, a kompenzáció kifizetése, az ellenőrzés, a jogkövetkezmények és az adatkezelés, adatátadás rendelkezéseit állapítja meg.

1003/2021. (I. 11.) Korm. határozat a vidéki Magyarország megújításáról, a hazai mezőgazdaság és élelmiszeripar versenyképességének, valamint a gazdák támogatási szintjének a 2021–2027-es időszakban történő megőrzéséről

A 2021–2027-es Közös Agrárpolitika Stratégiai Tervben a 2023–2027-es időszakban az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap keretből 25%-os forrás kerül átcsoportosításra az Európai Mezőgazdasági Garancia Alap keretbe, továbbá a 2021–2027. évek tekintetében 80%-os nemzeti társfinanszírozás kerül biztosításra a Közös Agrárpolitika Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap kerete számára. A 2021. és 2022. években az érintett mezőgazdasági termelők esetében az egységes területalapú támogatás összegéhez kötött támogatás kifizetése 150 000 euró éves egységes területalapú támogatás felett 5%, 1200 hektárnak megfelelő összeg felett 100% támogatáscsökkentéssel kerül végrehajtásra.

KÖZLEMÉNYEK

A VP2-4.1.1-20 Állattartó telepek fejlesztésének támogatása című felhívás felfüggesztése

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból társfinanszírozott VP2-4.1.1-20 Állattartó telepek fejlesztésének támogatása című felhívás vonatkozásában, a kötelezettségvállalási keret kimerülésére tekintettel, a Felhívás 4.3. pontjában foglaltak és a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet 53. § (1) és (1a) bekezdése alapján az Irányító Hatóság a támogatási kérelmek benyújtásának lehetőségét 2020. november 3. napján 00 órától felfüggeszti.

Az agrárminiszter közleménye az aszályhelyzet kihirdetéséről

A mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény (a továbbiakban: Mkk. törvény) 12. § (5) bekezdése alapján, a 2020. kárenyhítési évre vonatkozóan az agrárminiszter aszályt hirdet ki az ország egész területére.

Megjelent a „VP2-6.3.1-20 mezőgazdasági kisüzemek támogatása” című felhívás

A támogatás igényelhető eszközvásárlásra, gépbeszerzésre, ültevénytelepítésre, állatvásárlás vagy éppen kézműves élelmiszerelőállító tevékenységükhöz kapcsolódó üzemfejlesztésre. A támogatás keretösszege 2,5 milliárd forint. A támogatási kérelmek benyújtására 2020. november 6-ától szakaszosan – azaz hét db kéthetes benyújtási időszakban – előreláthatólag 2021. december 17-ig lesz lehetőség. A benyújtásra nyitva álló első szakasz 2020. november 20-áig tart.

EU JOGSZABÁLYOK

1646/2020/EU Bizottsági Végrehajtási Rendelet a Kereskedelmi Világszervezet vitarendezési egyetértése szerint egy kereskedelmi vitát követően hozott döntés nyomán elrendelt, az Amerikai Egyesült Államokból származó egyes termékekre vonatkozó kereskedelempolitikai intézkedésekről

Az Európai Unió az Egyesült Államok – A nagy polgári légi járművek kereskedelmét érintő intézkedésekről szóló WTO-vitában felfüggeszti az Egyesült Államokkal folytatott kereskedelem során a rendelet I. és II. mellékletében felsorolt termékek vonatkozásában az 1994. évi GATT szerinti behozatalivám-engedelmények alkalmazását és kiegészítő (15 és 25%) vámokat alkalmaz ezen termékek Unióba történő behozatalára vonatkozóan.

A tejtermékek közül a 25%-os kiegészítő vám hatálya alá tartoznak:

0406 10 50 (Más, friss (érleletlen vagy különlegesen nem kezelt) sajt, beleértve a savósajtot is és túrót, legfeljebb 40 tömegszázalék zsírtartalommal (kiv. Mozzarella))

0406 90 21 (Cheddar sajt (kiv. friss sajt, a reszelt vagy őrölt sajt, az ömlesztett sajt és a kék erezetű sajt))

0406 90 86 (Sajt /legfeljebb 40% zsírtartalommal, és több mint 47%, de legfeljebb 52% víztartalommal/)

2093/2020/EU Tanácsi Rendelet a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről

A rendelet megállapítja a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretet (MFF) és a kapcsolódó eljárási szabályokat.

2220/2020/EU Parlamenti és Tanácsi Rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) és az Európai Mezőgazdasági Garanciaalapból (EMGA) 2021-ben és 2022-ben nyújtandó támogatásokra vonatkozó egyes átmeneti rendelkezések megállapításáról és az 1305/2013/EU, az 1306/2013/EU és az 1307/2013/EU rendeletnek a források és a 2021-ben és 2022-ben való alkalmazás tekintetében, valamint az 1308/2013/EU rendeletnek a források és az ilyen támogatások 2021-re és 2022-re vonatkozó elosztása tekintetében történő módosításáról

A rendelet előírja a 2014–2020-as időszakra vonatkozó KAP-keret szabályainak további alkalmazását, valamint a kifizetések megszakítás nélküli teljesítését a mezőgazdasági termelők és más kedvezményezettek számára, ezáltal biztosítva a kiszámíthatóságot és a stabilitást a 2023. január 1-jével kezdődő időszakra vonatkozó új jogi keret alkalmazásának kezdőnapjáig tartó, a 2021 és 2022 alatti átmeneti időszakban.

2253/2020/EU Tanácsi Határozat a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának kormánya és az Európai Atomenergia-közösség közötti, a nukleáris energia biztonságos és békés felhasználása terén folytatandó együttműködésről szóló megállapodásnak az Európai Bizottság által történő megkötésének, valamint az egyrészről az Európai Unió és az Európai Atomenergia-közösség, és másrészről Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága közötti kereskedelmi és együttműködési megállapodásnak az Európai Atomenergia-közösség nevében, az Európai Bizottság által történő megkötésének jóváhagyásáról

A Tanács jóváhagyja az Európai Unió és Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága közötti kereskedelmi és együttműködési megállapodásnak a Bizottság által történő megkötését a határozatban meghatározott feltételek mellett.

UNIÓS EREDETVEDELEM

1390/2020/EU Bizottsági Végrehajtási Rendelet az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába bejegyzett egyik elnevezés termékleírását érintő nem kisebb jelentőségű módosítás jóváhagyásáról („Brie de Meaux” [OEM]) (EU) 2020/914 bizottsági végrehajtási rendelet helyesbítéséről

Az Európai Bizottság a „Brie de Meaux” (OEM) elnevezéshez kapcsolódó termékleírásnak az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett módosítását jóváhagyja.

1415/2020/EU Bizottsági Végrehajtási Rendelet az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába bejegyzett egyik elnevezés termékleírását érintő nem kisebb jelentőségű módosítás jóváhagyásáról („Queijo Terrincho” (OEM))

Az Európai Bizottság a „Queijo Terrincho” (OEM) elnevezéshez kapcsolódó termékleírásnak az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett módosítását jóváhagyja.

1433/2020/EU Bizottsági Végrehajtási Rendelet az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába bejegyzett egyik elnevezés termékleírását érintő nem kisebb jelentőségű módosítás jóváhagyásáról („Poulligny-Saint-Pierre” (OEM))

Az Európai Bizottság a „Poulligny-Saint-Pierre” (OEM) elnevezéshez kapcsolódó termékleírásnak az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett módosítását jóváhagyja.

2020/C 347/13 Bizottsági Közlemény kisebb jelentőségű módosítás jóváhagyása nyomán módosított egységes dokumentum közzétételéről az 1151/2012/EU rendelet 53. cikke (2) bekezdésének második albekezdésével összhangban

Az Európai Bizottság jóváhagyta a „Queso Los Beyos” OFJ egységes dokumentumának módosított változatát.

1719/2020/EU Bizottsági Végrehajtási Rendelet az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába bejegyzett egyik elnevezés termékleírását érintő nem kisebb jelentőségű módosítás jóváhagyásáról („Casciotta d’Urbino” (OEM))

Az Európai Bizottság a „Casciotta d’Urbino” (OEM) elnevezéshez kapcsolódó termékleírásnak az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett módosítását jóváhagyja.

2020/C 408/08 EU Bizottsági Közlemény termékleírás nem kisebb jelentőségű módosításának jóváhagyására irányuló kérelem közzétételéről a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek minőségrendszereiről szóló 1151/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 50. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján

A módosítás jóváhagyására irányuló kérelem a „Burrata di Andria” OFJ sajt termékleírását érinti, amely kérelem elleni felszólalásra a közzététel napjától számított három hónapon belül van lehetőség.

2018/2020/EU Bizottsági Végrehajtási Rendelet egy elnevezésnek az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába való bejegyzéséről (Mozzarella di Gioia del Colle [OEM])

A „Mozzarella di Gioia del Colle” (OEM) elnevezés bejegyzésre kerül.

A „Mozzarella” elnevezés – az Unió jogrendjében alkalmazandó elvek és szabályok betartása mellett – továbbra is használható az Unió területén.

2178/2020/EU Bizottsági Végrehajtási Rendelet az oltalom alatt álló eredetmegjelölések és földrajzi jelzések nyilvántartásába bejegyzett egyik elnevezés termékleírását érintő nem kisebb jelentőségű módosítás jóváhagyásáról szóló (EU) 2020/1433 bizottsági végrehajtási rendelet helyesbítéséről („Pouligny-Saint-Pierre” [OEM])

Az Európai Bizottság a „Pouligny-Saint-Pierre” (OEM) sajt termékleírását érintő módosítást jóváhagyó (EU) 2020/1433 bizottsági végrehajtási rendelet kiegészítését jóváhagyja.

2020/C 424/12 Bizottsági Közlemény a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló 1151/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 50. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerinti, nem kisebb jelentőségű termékleírás-módosítás jóváhagyására irányuló kérelem közzétételéről

A módosítás jóváhagyására irányuló kérelem a „Mozzarella” HKT sajt termékleírását érinti, a „Mozzarella” elnevezésnek a „tradizionale” (hagyományos) jelzővel való kiegészítésére, amely kérelem elleni felszólalásra a közzététel napjától számított három hónapon belül van lehetőség.

A jogszabályokról bővebb tájékoztatás található a Tej Terméktanács Jogszabályfigyelőjében.

ÚTON A DIGITÁLIS FORRADALOM FELÉ

Az agrárium jelenét és jövőjét két tényező alakíthatja. Egyrészt az adatalapú digitális technológiák alkalmazása, másrészt a technológiai eszközök széles körű használata utat nyithat a robotikának és a mesterséges intelligencia agrárcélú felhasználásának. A koronavírus-járvány hatására ezek a fejlesztések most új lendületet vehetnek és felgyorsulhatnak.

A globális népességnövekedés, valamint az éghajlatváltozás okozta anomáliák kihívásaira az innovatív, digitális technológiák alkalmazása adhat választ, amelyek lehetővé teszik a fenntartható, versenyképes élelmiszer-termelést, és hozzájárulnak a környezeti terhelés csökkentéséhez. „Bár a digitális fejlesztések más ágazatokkal összevetve eddig lassabb ütemben haladtak az agráriumban, az Agrárgazdasági Kamara augusztusi elemzése szerint a vírusjárvány következtében most új lendületet vehetnek és felgyorsulhatnak a jövőben. Hazánkban már jelen van az adatalapú technológiák használata, az úgynevezett „mezőgazdaság 4.0”, amelyben kiemelt szerepet kap az adatokból kapott információk beépítése a termelési folyamatokba. Lassan minden új forgalomba kerülő gép képes az adatgyűjtésre, és a már meglévő eszközök is átalakíthatóak ennek az igénynek megfelelően. Kihasználságuk viszont egyelőre nem haladja meg a 25-30 százalékot, és a termelés során begyűjtött adatok kiértékelése sem működik még megfelelő szinten, így van még hova fejlődni” – mondta el **Tresó István, a K&H Agrárfejlesztési főosztályának vezetője.**

A jövő agrártechnológiái

Bár hazánkban az adatalapú technológiák széles körű elterjedése a cél, közben már a robotika és a mesterséges intelligencia is megjelent az agráriumban. A robotika jövőbeli jelentőségét mutatja, hogy a mezőgazdasági robotgyártásban jártas Naïo Technologies képviselői szerint a mezőgazdaságban alkalmazott robotok globális piaca 2025-re eléri a 25 milliárd dollárt. Ezek az innovatív eszközök főként a vetést, ültetést, öntözést segítik, de az állattenyésztésben is meghatározó szerepük lehet, például a fejőrobotoknak köszönhetően. Magyarországon ezek a technológiák még nem elterjedtek, ígéretes azonban, hogy számos jó példa és fejlesztési kísérlet van már jelen, amelyeket gyakran a fiatalokból álló startupok találnak ki. A Start it @K&H inkubátorprogramban részt vevő bedrock.farm nevű startup például olyan technológiát dolgozott ki, amely egy automatizált megoldás révén egész évben képes növényeket előállítani. Továbbá a Grain Monitor startup okos gabonaszondát fejlesztett ki, az Okosfarm nevű hazai startup cég pedig egy speciális távfelügyeleti rendszert dolgozott ki.

„A modern technológiák bevezetésénél az ágazatban dolgozó különböző generációk tudása együttesen kell, hogy jelen legyen. Tapasztalataink szerint az újítási készség nem generációfüggő: az innovációra való nyitottság minden korosztályban megvan. Ahhoz viszont, hogy a technológiákat hatékonyan használjuk, szükség van az idősebb generációk szakmai tapasztalatára, ahogy a fiatal szakemberek digitális képességeire is” – tette hozzá az agrárszakember.

Kereskedelmi és Hitelbank Zrt.

BENDŐSTABIL MÁJVÉDŐ ANYAGOK A VITAFORT ZRT. PORTFÓLIÓJÁBAN

A tejelő tehenek a tejtermelés progresszív növekedésének következtében negatív energia-státuszba (NEB) kerülnek a laktáció első heteiben. Ennek oka, hogy a takarmányfelvétel nem képes fedezni a növekvő tejtermelés energiaigényét. Ebben a korai laktációs időszakban az ún. katabolikus, lebontó folyamatok a jellemzőek, ami az állat energiatartalékainak (zsír és izomszövet) mobilizációjához vezet. A felszabadult tápanyagok a májba kerülnek, hogy ott energiatermelő folyamatokban vegyenek részt. Eközben a májterhelés olyan mértékben növekszik, hogy az az általános anyagcsere folyamatok sérülését okozhatja. A máj egészséges működése ebben az időszakban kiemelt fontosságú, ezért a májműködés támogatása az ellés körüli időszak egyik legfontosabb feladata.

Ennek tudatában a VITAFORT Zrt. új, tejelő szarvasmarhák számára készült termékeket fejlesztett, amiket bendőstabil májvédő anyagokkal (kolin, metionin, niacin) erősített meg, hogy az ellés körüli időszakban még hathatósabb támogatást nyújthasson a tejelő tehenészetek számára. Az új takarmányozási koncepció életre hívását egyfelől az utóbbi években folyamatosan növekvő induló tejtermelés (40 kg feletti napi tejtermelés a laktáció első 30 napjában, valamint 45-50 kg közötti csúcstermelés), másfelől a szélsőséges időjárási viszonyok miatt kialakuló változó minőségű tömegtakarmány bázis indokolta, ami egyre nagyobb kihívások elé állítja a tejelő állományok takarmányozási szakembereit.

A máj szerepe

A máj egészséges működése kulcsfontosságú a bőtejelő tehenek anyagcsere folyamatainak szempontjából különösen az ellés körüli időszakban. Az ellést követő 3-6 hét során egy holstein-fríz tehén átlagosan 40-60 kg testzsírt és 20-25 kg fehérjét mobilizál saját raktáraiból (Bell, 1995; Komaragiri és Erdman, 1997). A máj végzi a táplálékanyagok feldolgozását, ezért a májfunkciók csökkenése ronthatja a tejtermelést, a szaporodásbiológiai folyamatokat, szélsőséges esetben pedig elhulláshoz vezethet.

A zsírmobilizáció következtében megnő a vér szabad zsírsav (nem észterifikált szabad zsírsav – NEFA) tartalma, ami a májba szállítódik. A NEFA, a májban vagy az energiatermelés folyamatában hasznosul (zsírok β -oxidációja), aminek során adenzin-5'-trifoszfát (ATP) képződik, vagy újra trigliceridek képződnek belőle, amelyek nagyméretű szállító molekulák (pl. very low density lipoprotein – VLDL) segítségével ürülnek ki a májból. A nagy mennyiségű NEFA azonban annyira megterheli a májsejteket, hogy a szabad zsírsavak – átalakítási és szállítási kapacitás híján – felhalmozódhatnak a májszövetben, ami zsírmáj szindróma kialakulásához vezethet.

Az említett anyagcsere-rendellenességek negatívan befolyásolják az állatok általános egészségi állapotát és súlyos gazdasági veszteségeket okozhatnak. Az energiahányos állapot kártételének csökkentése takarmányozási oldalról is megközelíthető, a máj egészséges működését segítő ún. „májvédő” anyagok etetése révén. Ezek közé tartoznak pl. a kolin, a metionin, a lizin és a niacin.

A kolin potenciálisan segíti a máj működését, mert fokozza a zsírok kiürülését a májból. A lizin és a metionin részt vesz az L-karnitin szállító-molekula felépítésében, amely fontos szerepet játszik a szabad zsírsavak energiaforrásként történő hasznosításában. A niacin csökkenti a zsírmobilizációt a szövetekben, amely alacsonyabb NEFA-szintet eredményez a vérben, és fokozza a glükoneogenezist, aminek köszönhetően nő a vér glükózsztintje és csökken a májban felhalmozódó zsír mennyisége.

A kolin

A kolin egy vízzoldékony, vitaminszerű molekula. A kolin részt vesz a sejtmembránt alkotó foszfolipidek felépítésében (Jayaprakash, 2016) és az acetilkolin neurotranszmitter részeként fontos szerepet játszik a memória-folyamatokban és az izommozgások szabályozásában (Gibb, 2017).

A foszfolipidek felépítésében részt vevő zsírsav oldalláncok közül az egyik rendszerint kolin molekulát is tartalmaz. Ezt az oldalláncot nevezzük foszfatidilkolinnak, aminek fontos szerepe van többek között a kérődzők zsíremésztésében (Drackley, 2004). A kérődzők vékonybélbe került szabad zsírsavak vízben oldhatatlanok, ezért felszívódásuk akadályozott. Az epesavas sók és a foszfolipidek segítségével gömb alakú micellák alakulnak ki, amelyek képesek hozzákötődni a bélhámsejtek felületéhez, biztosítva ezzel a zsírsavak felszívódását. Felnőtt kérődzőkben a micellák kialakulását egy lizolecitin nevű molekula segíti, amely kiváló emulgeálószer és foszfatidilkolinból képződik.

A kolin oxidációja révén keletkezik a betain, amely a kolinnal együtt fontos szerepet játszik a metionin anyagcsereje során képződő homocisztein semlegesítésében (Ueland, 2011), ami nagy mennyiségben káros hatással van a sejtekre, az érfalakra és a fejlődő tüszőkre egyaránt (Berker, 2009).

A zsírok májból történő kiszállításában játszanak szerepet a nagyon alacsony sűrűségű lipoprotein (VLDL) molekulák (Piepenbrink és Overton, 2003). A kolin egyrészt fokozza olyan fehérjék génexpresszióját, amelyek szükségesek a VLDL képződéséhez, másrészt foszfolipid formában maga is részt vesz a VLDL felépítésében és így segíti a máj működését, valamint a ketózis és a zsírmáj szindróma megelőzését (Evans és mtsai, 2006). A kolin ezáltal csökkenti a májban lévő trigliceridek szintjét, valamint az érpályákban keringő NEFA mennyiségét. Emellett a kolin fokozza a zsírsavak oxidációját is, ami szintén segít a máj zsírtartalmának csökkenésében (Cooke és mtsai, 2007).

A kolin termelődését segítik a különböző metildonorok, mint a metionin, a folsav, vagy a B12-vitamin. A bendőmikrobák a kolint szinte 100%-ban lebontják (Sharma és Erdman, 1989), így csak a bendővédett formában történő kiegészítés hatékony (Atkins és mtsai, 1988). A kolin védett formában történő etetése csökkenti az anyagcsere-betegségek (pl. ketózis) előfordulását (Ardalan és mtsai, 2010; Mohsen és mtsai, 2011) és növeli a tejtermelést (Pinotti és mtsai, 2005).

MET-KOL-56

bendőstabil metionin és kolin kérődző állatok részére

Az intenzíven tejelő tehenek anyagcseréje a laktáció során igen nagy igénybevételnek van kitéve, melyet jól jellemez az a tény, hogy egy napi 50 liter tejet adó tehén 2,5 kg tejcukrot, 2,0 kg körüli tejszírt és kb. 1,5 kg tejfehérjét, így 6,0 kg körüli tejszárazanyagot ürít ki naponta a szervezeteiből. A nagyobb tejtermelésre való törekedés számottevő mértékben megnövelte a tehenek táplálóanyag szükségletét. A folyamatosan növekvő igényt némely táplálóanyag (energia, fehérje, aminosavak) tekintetében egyre nehezebb fedezni.

Különösen nehéz feladat az energiaszükséglet kielégítése a laktáció első harmadában, amikor a tehenek szárazanyag-felvétele a tejtermelésnél kisebb ütemben növekszik. Ennek a fáziseltolódásnak az eredményeként a laktáció első heteiben akár napi 15-30 MJ NE_l hiány is előállhat, amit a tehenek tartalékaik – elsősorban zsírkészletük és vázizmaik – lebontásával igyekeznek kompenzálni. Az ilyenkor fennálló állapotot negatív energia egyensúlynak (negative energy balance; NEB) nevezi a szakirodalom és az annak következményeként előálló kórképek közül a tejelő tehenek ketózisának és zsíros májelfajulásának van a legnagyobb klinikai és gazdasági jelentősége.

A MET-KOL-56 etetésének előnyei

A **kolin** központi szerepet játszik a zsírok anyagcseréjében, mivel a zsírok májból történő kiáramlásának egyik aktivátora. A nem védett („natúr”) kolin a bendőben lebomlik, ezért a nagy tejtermelésű tehenek esetében védett formában célszerű etetni. A **védett kolin** javítja a tehenek tejtermelését és védelmet biztosít a zsíros májelfajulás kialakulásával szemben.

A **metionin** az egyik legfontosabb esszenciális aminosav a tejelő teheneknél, különösen kukorica-alapú takarmányozás esetén. A metionint szintén bendőstabil formában kell a teheneknek biztosítani, mivel a bendőmikrobák a natúr metionint ugyancsak lebontják. A védett metionin kiegészítés hatására nő a tehenek termelése, továbbá szerepe van bizonyos anyagforgalmi megbetegedések (pl. ketózis) megelőzésében. A védett metionin etetése javítja a tej fehérjetartalmát és a napi tejjel termelt fehérje mennyiségét, valamint csökkenti az embrióelhullás mértékét is.

Felhasználási javaslat

Bőtejelő tehenek takarmányadagjába keverve az előkészítés és a laktáció első időszakában, a metionin és kolin ellátás optimalizálására. Bendőstabil formában tartalmaz metionint és kolinat.

Javasolt dózis

Tejelő tehén: 20-80 g/állat/nap

NIA-GO-70

bendőstabil niacin kérődző állatok részére

A niacin élettani jelentősége az állati szervezetben már régóta ismert. A **niacin két koenzim, a nikotinsavamid-adenin-dinukleotid (NAD) és a nikotinsavamid-adenin-dinukleotid-foszfát (NADP) alkotórésze**. Ezek a koenzimek enzimek fehérjékhez kapcsolódva a **fehérjék, zsírok és szénhidrátok felépítésénél és lebontásánál** az elektron-szállítást végzik, **így fontos szerepet játszanak az említett táplálóanyagok anyagcseréjében**.

A NIA-GO-70 etetésének előnyei

Az etetett takarmányadag niacin tartalma jelentősen befolyásolja a bendőmikrobák niacinszintézisét, ezért a **kiegészítésként adott niacin egy részét célszerű bendőstabil formában adagolni**, amelyet a mikrobák nem, vagy csak korlátozott mértékben tudnak lebontani.

A bendőstabil niacin döntően a vékonybélben hasznosul, ami közvetlen niacinforrást jelent a termelés kritikus időszakában. Az elvégzett kísérletek szerint a védett niacin pozitív hatású a N-forgalomra is.

A bendőben hasznosuló hányad kedvező hatása a bendőmikrobák működésére. Natúr niacin kiegészítés esetén nő a bendőfolyadék propionsav koncentrációja, ami glükogenetikus anyag révén javítja a kérődző állatok glükózellátását, illetve a tejcukor szintézis hatékonyságát. A növekvő propionsav hányad javítja az állatok energiamérlegét, csökkenti a bendőbeli metántermelést is. A niacinkiegészítés továbbá csökkenti a bendőfolyadék tejsav koncentrációját és növeli a bendőfolyadék pH-ját.

Irodalmi adatok szerint a bendőben és a vékonybélben egyaránt hasznosuló niacin etetésével a bendőfermentációra, az anyagcsere eredetű megbetegedések (pl. acidózis, ketózis) megelőzésére és a N-anyagforgalomra gyakorolt pozitív hatás együttesen jelentkeznek.

Felhasználási javaslat

Bőtejelő tehenek takarmányadagjába keverve az előkészítés és a laktáció első időszakában, a niacin ellátás optimalizálására. Bendőstabil formában tartalmazza a niacint.

Javasolt dózis

Tejelő tehén: 10-20 g/állat/nap

A lizin és a metionin

A lizin és a metionin esszenciális aminosavak a tejelő tehenek számára és a fehérjeszintézisben betöltött szerepük mellett, számos fontos hatásuk van a szervezetben.

A lizin részt vesz az izomszövet felépítésében, a tejfehérje termelésben, a szövetek egészségének fenntartásában és a gyógyulási folyamatokban, valamint a vehem fejlődésében. A lizin leginkább a kukorica szilázs és kukorica melléktermékekre alapozott takarmányozás esetén limitáló, mert ezek inkább metioninban gazdagok (King és mtsai, 1991).

A metionin mint potenciális metil-donor számos antioxidáns és májvédő vegyület prekursoraként szolgál (glutathion, kolin, karnitin stb.) (Lehninger, 1977). Egyes kutatók szerint a metionin a tejfehérje szintézisben korlátozó, valamint a tejsír szintézist és az anyagcsere-egyensúlyt is nagymértékben képes befolyásolni (McCarthy és mtsai, 1968; Polan és mtsai, 1991). Osorio és mtsai (2013) szerint a metioninnak a májműködést, az oxidatív egyensúlyt és az immunitást támogató szerepe is jelentős. A metionin hiány a máj elzsírosodása révén májbetegséget, a csökkent antioxidáns (glutathion) és metil-donor szint miatt pedig általános anyagcserezavarokat okoz (Schugar és Crawford, 2012).

A lizin és a metionin pozitív hatással vannak a bendőfermentációra (Baldin és mtsai, 2015; Lee és mtsai, 2015) és ezáltal a tejtermelésre, a keletkező mikrobiális fehérje aminosav összetétele ugyanis nagyon közel áll a tejéhez (Broderick, 1994; Schwab, 1996). A bendőbe kerülő védelem nélküli (natúr) aminosavak, így a lizin és a metionin is, elsősorban a mikrobafehérje-szintézis folyamatában hasznosulnak, így direkt májvédő hatást csakis bendővédett formában lehet velük elérni (Chalupa, 1974). A metionin bendővédett formában etetve növeli a tejtermelést (Vyas, és mtsai, 2009; Zanton és mtsai, 2014) és koncentráldódik az embrionális folyadékokban, ami az embrionális fejlődésben betöltött fontos szerepére utalhat (Hugentobler és mtsai, 2007; Groebner és mtsai, 2011). Toledo és mtsai (2017) kimutatták, hogy a metionin védett formában etetve nemcsak a tejsír mennyiségét növeli, de jelentősen csökkenti az embrióelhullás mértékét (13,5%-kal), valamint növeli az embrió méretét a natúr formában történő etetéshez képest.

A lizin és a metionin közösen vesznek részt az L-karnitin felépítésében (Rebouche és Seim, 1998), amely a sejt plazmában lévő szabad zsírsavakat a mitokondriumokba szállítja, hogy ott energia képződhessen belőlük (ATP). Az L-karnitin vitaminszerű anyag, és szintéziséhez számos kofaktor szükséges, mint például a C-vitamin, a niacin, a B12-vitamin, a piridoxin és a kolin. Az elégtelen karnitin szintézis hozzájárul a tejelő tehenek zsírmáj szindrómájának kialakulásához (Carlson és mtsai, 2007). Az ellés előtti magas L-karnitin szint csökkenti a későbbi triglicerid felhalmozódást és így a máj elzsírosodásának esélyét (Grum és mtsai, 1996).

A már említett VLDL szállító molekulák képződéséhez szintén szükség van metioninra. A VLDL felépítésében többféle speciális fehérje, foszfolipid és a koleszterin is részt vesz (Szarka és Keszler, 2014). A speciális fehérjék (ún. apoproteinek) képződéséhez metioninra, a foszfolipidekhez pedig kolinra van szükség.

Az esszenciális aminosavak – mint a lizin és a metionin – kiegészítése több szempontból is fontos a tejelő tehenek takarmányozásában. A tömegtakarmányok minőségének szezonális változásai miatt ingadozhatnak a fehérje és aminosav szintek, ami limitálhatja az állatok teljesítményét, amit tovább fokozhatnak a tömegtakarmányok esetleges erjedési problémái. A takarmánygyártás során közölt hőhatások Maillard-reakciót idéznek elő, ami a lizin különösen érintett. A Maillard-reakció során nőhet a fehérjék bendővédett (by-pass) hányada (UDP), de a nem megfelelően kontrolált hőmérsékleti viszonyok miatt az aminosavak hasznosulási aránya csökkenhet (Ordway és Aines, 2010). Az elmúlt években terjedő GMO-mentes takarmányozási trendek csökkentik a felhasznált szója mennyiségét, ami a leggazdagabb lizinforrás a tejelő szarvasmarha takarmányozásban.

A niacin (B₃-vitamin)

A niacin az anyagcsereben kulcsfontosságú két koenzim, a nikotinsav-amid-adenin-dinukleotid (NAD) és a nikotinsavamid-adenin-dinukleot-

id-foszfát (NADP) alkotórésze (Bender, 1992). Ezek a koenzimek végzik az elektronszállítást a fehérjék, a zsírok és a szénhidrátok anyagcseréje során.

A niacin csökkenti a zsírszövet lebomlását (lipolízis) és ezáltal a szabad zsírsavak májba áramlását. 2003-ban fedezték fel azt a receptort, amihez kötődve a niacinból képződő nikotinsav-amid képes gátolni a zsírok felszabadulásáért felelős gének átíródását (Wise és mtsai, 2003). A bendőben a niacin növeli a propionsav- és csökkenti a tejsavszintézis mértékét, ami emelt szintű glükoneogenezist (glükóz előállítás nem szénhidrát alapanyagokból, pl. propionátból) eredményez. Bendővédett formában segíti a máj glükózfelvételét azáltal, hogy fokozza a glükóz passzív transzportját a májsejtekbe és ezzel javítja a tehen energiaellátását.

Az etetett takarmányadag jellege és niacin tartalma jelentősen befolyásolja a bendőmikrobák niacin szintézisét (Niehoff és mtsai, 2008). Santschi és mtsai (2005) eredményei szerint a niacin 98,5%-ban eltűnik a bendőből, ami egyaránt lehet mikrobiális degradáció és a bendőfalán keresztül történő felszívódás eredménye (Zinn és mtsai, 1987). Egy kisebb mennyiség valószínűleg az oltógyomorból szívódik fel (Narasinga és Gopalan, 1984).

A niacin pozitív hatással van a mikrobiális fehérjeszintézisre (Samanta és mtsai, 2000; Kumar és Dass, 2005) azáltal, hogy részt vesz az ammónia (NH₃) hasznosulásában NAD és NADP formájában (Newbold és mtsai, 2005). Több kutató is (Erickson és mtsai, 1990; Doreau és Ottou, 1996) a protozoa populáció növekedését tapasztalta niacin etetés esetén, ami valószínűleg annak köszönhető, hogy a protozoák nem képesek szintetizálni a niacint.

Tienken és mtsai (2015) kutatásai szerint a niacin védett formában történő etetése magasabb nikotinamid szinteket eredményez a vérben, mint a nem védett forma etetése. Rungruang és mtsai (2014) a vérplazma lineáris niacin növekedését tapasztalták bendővédett niacin etetésekor, ezért a kiegészítésként adott niacin egy részét célszerű bendővédett formában adagolni, amelyet a mikrobák nem, vagy csak korlátozott mértékben tudnak lebontani.

A tejelő szarvasmarhák anyagcseréjében kiemelt szerepük van a tárgyalt, májvédő hatással is rendelkező anyagoknak. Az ellés utáni időszakban az állatok májvédő anyagok iránti igénye a többszörösére nő, amit érdemes már az ellés előtt is bendőstabil formában biztosítani. A tejelő tehenek takarmányainak bendőstabil formában történő kolin, metionin és niacin kiegészítése csökkentheti az ellést követő anyagcsere-betegségek előfordulását, ami hosszú távon egészségesebb állományt és kiegyensúlyozottabb teljesítményt eredményezhet.

A VITAFORT Zrt. új, májműködést támogató termékeinek piaci bevezetése már elkezdődött és további termékek fejlesztése van folyamatban a tejelő állományok egyedi igényeinek mind szélesebb körű kielégítésére.

Két hónapja indítottuk el az új májvédő programunkat, de az aktualitását jellemzi, hogy már eddig 11 partnerünknel (9500 tehen) kezdtük el alkalmazni a tranzíciós időszak takarmányozásában: Enyingi Agrár Zrt., Jászapati 2000 Zrt., Protrag Kft., Ráckeresztúr, Bátor Trade Kft., Nyírbátor, Szombathelyi Tangazdaság Zrt., Táplánszentkereszt, Szombathelyi Tangazdaság Zrt., Ják, Lajta-Hanság Zrt., Károlyháza, Hidráns Kft., Szil, Sereg-Tej Kft., Seregélyes, Kunszigeti Zöld Mező Mg. Szöv., Aranybulla Zrt., Székesfehérvár.

A termékek etetésével kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok folyamatosan publikálásra kerülnek, valamint alapját képezik a jövőbeni fejlesztéseknek is.

Tóth Attila

szarvasmarha üzletágvezető, Vitafort Zrt.

Roszkos Róbert

technical support specialist, ADEXGO Kft.

ÚJ, PRÉMIUM TERMÉKSOR A VITAFORT ZRT. PORTFÓLIÓJÁBAN

Tudjon meg
többet!

A metionin és a kolin kombinációja azért előnyös, mert közösen vesznek részt a VLDL szállítómolekulák felépítésében és jelenlétükkel a máj elzsírosodása megelőzhető. A metionin támogatja a kolin képződését, és védett formában etetve nemcsak a tejszír mennyiségét növeli, de csökkenti az embrióelhullás mértékét is.

MET-KOL-56

31% metionin- és
25% kolintartalom

PRÉMIUM FOGADÓ
KIEGÉSZÍTŐ TAKARMÁNY
májvédő anyagokkal

PRÉMIUM FOGADÓ KIEGÉSZÍTŐ TAKARMÁNY

májvédő anyagokkal és GLÜKO-GO-60
bendőstabil cukorral

A GLÜKO-GO-60 etetésének előnyei:

- Könnyen és közvetlenül hasznosuló cukorforrás az ellés körüli időszakban.
- Kombinált energiakiegészítő (védett glükóz és védett zsír).
- Csökkenti az endogén glükoneogenezis mértékét.
- Nem befolyásolja negatívan a bendőbeli nyersrost emésztést.
- Javítja az egyoldalú kukorica etetés negatív hatásait (pl. túl sok nem hasznosuló keményítőhányad az adagban).

A niacin csökkenti a zsírszövet lebomlását és a szabad zsírsavak májba áramlását. A bendőben növeli a propionsav szintézist, ami emelt szintű glükoneogenezist eredményez. Bendőstabil formában serkenti a máj glükózfelvételét és pozitív hatással van a bendő fehérjeszintézisére, mert segíti az ammónia (NH₃) hasznosulását.

NIA-GO-70

70% niacintartalom

PRÉMIUM TRANZÍCIÓS KIEGÉSZÍTŐ TAKARMÁNY

májvédő anyagokkal
és CLA kiegészítéssel

Az ENDULAC (CLA) etetésének előnyei:

- Az ösztadiol: progeszteron arány ösztadiol irányba tolódásának hatása a tüszőfázisban növeli az androgén prekursorok elérhetőségét, amely kedvező hatással van a tüszőérésre.
- A magasabb progeszteron szint (különösen a luteális fázisban) javítja a termékenyülési mutatókat és csökkenti az embrióvesztés kockázatát.
- A bendővédett konjugált linolsavak a tejelő tehének reprodukciós ciklusának két kritikus periódusában javítják a fertilitást, segítik a korai fertilis ovuláció kiváltását azt ellést követően (szerviz periódus csökken) és kedvező hatással vannak a vemhesség fenntartására.